

**Tɔnɔ kʊlʊ ba na pɔpɔni ba pa
EBRU TIINƐ tɪn
Tɔnɔ kʊlʊ ba na pɔpɔni ba
pa Ebru tiinƐ tɪn na brɪ
dɪbam kʊlʊ tɪn mʊ tɪntʊ**

Ebru tiinƐ yɪ Zwifə bam yɪrɪ dɪdoŋ mʊ. Dɪ yəri wʊlʊ na pɔpɔni tɔnɔ kʊntʊ tɪn. O nan pɔpɔni o pa Zezi nɔɔna balʊ na ne yaara zanzan tɪn mʊ. O ma pɔpɔni sɪ ba yɪ yagɪ Wɛ cwəŋə tɔgɪm. O ma pa ba na baari sɪ ba taa zɪgɪ kəŋkəŋ, dɪ ba na lwarɪ nɪ dɪ Yuutu Zezi na kɪ kʊlʊ tɪn na dwe wɔŋo maama te tɪn ŋwaanɪ.

Tɔnɔ kʊm de yigə kʊ brɪ nɪ Wɛ tɔgɪ Dɪ Bu Zezi ŋwaanɪ mʊ Dɪ brɪ Dɪ tɪtɪ dɪ nabiinə, yɪ Wɛ daa bá wəli kʊlʊkʊlʊ kʊntʊ banja nɪ. Zezi nan dwe Wɛ nijɔŋnə balʊ deen na wɔra tɪn, o dwe Wɛ malesɪ sɪm, o dwe Moyisi dɪ Zozwe dɪ (pɔɔrɪm 1-3).

Zezi dwe Wɛ kaanɪm tiinƐ balʊ deen na wɔra tɪn, o yɪ Wɛ kaanɪm tu wʊlʊ na wɔra maŋa maama tɪn mʊ. Zezi na dwe Wɛ kaanɪm tiinƐ bam maama tɪn mʊ paɪ nɔɔna nai vrɪm cɪga cɪga lwarɪm dɪ tʊbɪ wɔnɪ. Yɪstrayelɪ tiinƐ deen na yəni ba ma varɪm ba kaanɪ ba pa Wɛ tɪn, kʊ yɪ Zezi Krisi tʊbɪ dɪm nyɪnyɔgʊ mʊ (pɔɔrɪm 4-10).

Tɔnɔ kʊm tiim jəgə nɪ kʊ pɛ nɔɔna bam baari mʊ, sɪ ba taa ve yigə Wɛ cwəŋə kam wɔnɪ. Kʊ brɪ faŋa faŋa Wɛ nɔɔna bam na kɪ ba wʊ-dɪdʊa dɪ Wɛ te tɪn, yɪ kʊ kwe balʊ na wó karɪmɪ-kʊ tɪn sɪ ba tɪgɪ Zezi yɪranɪ, sɪ ba taa nii Zezi sɪ ba taa

tɔg-o dɪ ba wɔ maama, sɪ ba sɛ cam dɪ yaara, sɪ ba zɪgɪ kəŋkəŋ sɪ kɔ vu kɔ yi kweelim dɛ (pɔɔrɪm 10-13).

Wɛ tɔgɪ Dɪ Bu Zezi ŋwaanɪ mɔ Dɪ ŋɔɔnɪ dɪ dɪbam

¹ Faŋa faŋa tɪn, Wɛ dɛɛn ŋɔɔnɪ dɪ dɪbam nabaara bam kuni zanzan mɔ. Dɪ dɛɛn yəni Dɪ pa Dɪ nijɔŋnə bam mɔ ŋɔɔnɪ wəənu dwi təri təri dɪ ba.

² Kɔ daari lele kɔntɔ na yɪ lɔgɔ baŋa kweelim maŋa tɪn, Wɛ laan pɛ Dɪ Bu mɔ ba o ŋɔɔnɪ Dɪ taanɪ dɪ dɪbam. Wɛ dɛ wɔntɔ ŋwaanɪ mɔ Dɪ kɪ lɔgɔ baŋa dɪ wɛyuu wəənu maama, yɪ Dɪ pa-o ni sɪ o ba o taa te wəənu maama.

³ Wɛ Bu wɔm mɔ jɪgɪ pooni dɪlɔ na brɪ Wɛ paari-zulə yam na yɪ te tɪn. O maa jɪgɪ o Ko Wɛ nyɪnyɔgɔ faɪ. O ni-taanɪ maa jɪgɪ dam yɪ dɪ paɪ wəənu maama fɔgɪ tɪ zɪga.

O ma ba o saari nɔɔna lwarɪm o fɔgɪ-ba o pa ba ji lanyuranɪ, yɪ o laan joori o di Baŋa-Wɛ te o vu o jəni Dɪ jazɪm nɪ.

⁴ Kɔntɔ tɪn, Baŋa-Wɛ Bu dwe Wɛ malesɪ sɪm, dɪ Wɛ na pɛ-o yɪrɪ dɪlɔ na daga dɪ dwe sɪntɔ na jɪgɪ yɪra yalɔ tɪn ŋwaanɪ.

Zezi Krisi dwe Wɛ malesɪ sɪm maama

⁵ Kɔ na yɪ malesɪ sɪm, Wɛ wɔ fɔgɪ Dɪ ta dɪ maleka Dɪ wɪ:

«Nmɔ mɔ yɪ amɔ Bu,
yɪ zɪm amɔ dɪ jɪgɪ nmɔ Ko.»

Wɛ nan wɔ tagɪ maleka kalɔkalɔ taanɪ Dɪ wɪ:
«Amɔ wɔ ta yɪ ka Ko,
sɪ ka dɪ taa yɪ amɔ bu.»

6 Kɔ daari maɲa kalɔ Wɛ na lagɪ DI tɔŋɪ DI Bu-
duɔ kam sɪ o ba lɔgɔ baɲa tɪn, DI tagɪ DI wɪ:
«Malesɪ sɪm maama maɲɪ sɪ sɪ kuni doonə mɔ
sɪ zul-o.»

7 Kɔ nan na yɪ malesɪ sɪm, Wɛ tagɪ sɪ taanɪ DI
wɪ:

Sɪ yɪ dɪntɔ tɪntɔŋna mɔ,
yɪ DI pa sɪ nyɪ nɪ viɔ dɪ min-vwɪ te,
sɪ sɪ taa tɔŋɪ sɪ pa-Dɪ.

8 Kɔ daari kɔ na yɪ Wɛ Bu wɔm, DI tagɪ o taanɪ
DI wɪ:

«Nmɔ yɪ Wɛ mɔ, n paari dɪm wɔ ta wɔra
sɪ kɔ taa ve maɲa kalɔ na ba ti tɪn.
Nmɔ wɔ ta n te n nɔɔna bam dɪ cɪga.

9 Nmɔ soe cɪga cwəŋə,
yɪ n daari n culi balɔɔ.

Kɔntɔ ŋwaanɪ mɔ n Ko Baɲa-Wɛ pɛ nmɔ na
wɔpolo lanyɪranɪ dɪ zulə n dwəni balɔ
maama na wɔra dɪ nmɔ tɪn.»

10 Wɛ ta tagɪ DI wɪ:

«Nmɔ wɔlɔ na yɪ wəənu maama Yuutu tɪn mɔ
kɪ lɔgɔ baɲa pulim nɪ,
yɪ n ta kwəri n ma n jɪa n kɪ weyuu wəənu
maama.

11 Wəənu tɪm kɔntɔ maama wɔ ba ti cɔgɪ,
kɔ daari nmɔ nan wɔra mɔ maɲa maama.

Wəənu tɪm kɔntɔ maama wɔ ba ti doori nɪ gɔɔɔ
na yəni kɔ doori te tɪn.

12 Tɪ wɔ ba ti lɪrɪ, yɪ n kukuli-tɪ n tɪŋɪ nɪ n na
kukuli gwar-dɔŋo n tɪŋɪ yɪ n daari n ləni
gwar-dɔŋɔ n zɔ te tɪn.

Nmɔ nan ta wɔ ta n yɪ nɪ n na maɲɪ n yɪ te tɪn
mɔ.

N ŋwɪa bá fɔgɪ ka ti.»

13 Wε dεen wɔ fɔgɪ Dɪ ta dɪ Dɪ malesɪ sɪm kalɔkalɔ Dɪ wɪ:

«Ba n jəni a jazɪm nɪ,

sɪ a kɪ n dɔna maama n nε kuri nɪ sɪ n nɔ-ba nɪ tɪga te.»

Kɔ yɪ Dɪ Bu wɔm yɪranɪ mɔ Dɪ tagɪ kɔntɔ.

14 Malesɪ sɪm laɲa nan yɪ ta mɔ? Sɪ nyɪ nɪ jwæru mɔ te, sɪ ba jɪgɪ yɪra nɪ nabiinə te. Sɪntɔ yɪ sɪlɔ na tɔɲɪ sɪ pa Wε tɪn mɔ. Wε maa yəni Dɪ tɔɲɪ-sɪ, yɪ sɪ ve sɪ zəni balɔ na wó na vrɪm tɪn.

2

Dí wɔ maɲɪ sɪ dí vɪn Wε vrɪm dɪm

1 Kɔntɔ ɲwaanɪ mɔ kɔ maɲɪ sɪ dí kwaanɪ dí taá jɪgɪ Wε kwərə kalɔ dí na ni tɪn lanyɪranɪ, sɪ dí yɪ ywəri Wε cwəɲə kam wɔnɪ.

2 Wε na tɔgɪ Dɪ malesɪ sɪm jɪɲa Dɪ pa dí nabaara bam kwərə kalɔ tɪn jɪgɪ kuri lanyɪranɪ. Nɔɔnɔ na wɔ sɛ-ka yɪ o na cɔgɪ Dɪ niə yam, kɔntɔ tu maɲɪ sɪ o na cam mɔ kɔ maɲɪ dɪ o na kɪ te tɪn.

3 Kɔ laan nan na yɪ dɪbam balɔ Wε na dɛ Dɪ Bu wɔm ɲwaanɪ Dɪ pa dí lwarɪ Dɪ kwərə kam tɪn, dí yigə na tərə dɪ o vrɪm dɪm kɔntɔ dɪ na dwe malesɪ sɪm na brɪ kulɔ tɪn, dí wó wanɪ dí lu na? Dí Yuutu Zezi mɔ dɛ yigə o ɲɔɔnɪ Wε vrɪm dɪm kɔntɔ taanɪ o brɪ nɔɔna. Balɔ na ni-dɪ kɔntɔ tɪn laan ma daari ba ta ba brɪ dɪbam nɪ kɔ yɪ cɪga mɔ.

4 Wε tɪtɪ dɪ ma brɪ nɪ kɔ yɪ cɪga, dɪ Dɪ na pɛ ba kɪ wo-kɪnkagɪla dwi təri təri dɪ wəənu tɪlɔ na brɪ Dɪ dam tɪn. Dɪ ma daari Dɪ pa ba maama Dɪ

Joro kum dam, si ba ma tujɪ te dɪ te DI wubɔŋa na lagi tɪn.

Zezi mu yi wulɔ na vrɪ dɪbam tɪn

⁵ Lu-dɔŋɔ kɔlɔ na maa biɪnɪ yi dɪ te kɔ taanɪ tɪn, kɔ daɪ nɪ malesɪ sɪm mu Wɛ pɛ dam sɪ sɪ taa te-kɔ.

⁶ Wɛ tɔŋɔ kum wɔnɪ nɔɔnɔ wɔdɔŋ tagɪ o wɪ:

«Nabiinu yi bɛɛ mu,
yi nmɔ Baŋa-Wɛ guli o gulə?

Nabiinu bu yi bɛɛ mu,
yi nmɔ nii o baŋa nɪ kɔntɔ?

⁷ Nmɔ pɛ o ba mai dɪ malesɪ sɪm maŋa finfin wɔnɪ mu,

yi n laan pa o di paari yi o na zulə.

⁸ N ma n daari n kɪ wəənu maama o nɛ kuri nɪ.»
Kɔ na tagɪ kɔ wɪ, «Wɛ kɪ wəənu maama o dam kuri nɪ» tɪn, kɔ lagi kɔ ta nɪ kɔlɔkɔlɔ tərə o na ba te-kɔ. Kɔ nan yi cɪga mu nɪ, lele kɔntɔ dɪ daa ta wɔ nɛ nɪ wəənu maama wɔ nabiinə dam kuri nɪ.

⁹ Dɪ nan ye nɪ, kɔ yi Zezi mu Wɛ pɛ o tu o titɪ o wɔ yi malesɪ sɪm maŋa finfin wɔnɪ mu, yi o laan ba o na paari-zulə dɪ tiə, o na sɛ o yaari o ti tɪn ŋwaanɪ. Kɔntɔ mu Wɛ tɔŋɪ DI zaanɪ dɪm ŋwaanɪ DI pa Zezi ləni nabiinə maama yuu nɪ o ti ba vrɪm ŋwaanɪ.

¹⁰ Kɔ maŋɪ dɪ Wɛ dɪlɔ na kɪ woŋo maama DI titɪ ŋwaanɪ tɪn wubɔŋa mu, sɪ DI pa Zezi na yaara, sɪ o laan wantɪ o vrɪ nabiinə zanzan sɪ ba ji Wɛ biə, sɪ ba daari ba na paari-zulə. Kɔ yi Zezi mu pai nɔɔna na vrɪm Wɛ tee nɪ.

¹¹ Zezi ta mu yi wulɔ na pai nabiinə jɪŋɪ wɔ-ponɔ Wɛ yigə nɪ tɪn. Wɔntɔ dɪ o na pɛ balɔ

maama jigi wu-ponjo tin yi ko diduwa biə mu. Kuntu nwaani mu o bə-ba ni o ko-biə, yi ku ba jigi cavura did-o.

¹² Mu ku kuri o tagi di We o wi:

«Amu wu pa nmu yiri zani a ko-biə bam titari ni,

yi a zigi ba wuni a leeni a zuli nmu.»

¹³ O daa ta maa wi:

«Amu wu kwe a wu maama a pa We.»

O ma daa ta ta o wi:

«Nii-na amu di biə balu We na ki amu juna ni tin.»

¹⁴ Balu nan na yi We biə tin yi nabiine mu, yi ba jigi yira di jana. Kuntu nwaani mu Zezi di deen tigi o ji nabiinu, si o wani o tigi o tundi dim nwaani o cegi wulu na pai tundi jaani noonu tin. Wuntu mu yi sutaani.

¹⁵ Zezi na wani tundi kuntu tin, ku pe o wani o vri balu na fona di tundi tin o yagi. Bantu nwa kam maama wuni ba yi ni gambe mu te, ba na kwari tundi tin nwaani.

¹⁶ Di laan nan lwaru ni ku dai malesu sum mu o tu si o zani. O tu si o zani Abraham dwi tiine bam mu.

¹⁷ Mu ku kuri o jigi nabiinu yi o suni o nyi di o ko-biə bam wone maama wuni. Kuntu mu pe-o cwage, si o taa yi We kaanum yutu wulu na jigi ba nwanja lanyirani yi o taji o pa We di ciga ba nwaani tin. Kuntu mu pe o wai o saari ba lwarum yi o pa ba fagi di We.

¹⁸ Kuntu, Zezi titi na ne manum di yaara tin, o laan wu wani o zani balu na wu yaara di manum wuni tin si ba taa jigi pu-dia.

3

Zezi dwe Moyisi

¹ A ko-biə-ba, abam yi Wε nɔɔna mu. DI ma bəŋi abam si á tɔgi á na ywəəni DI sɔŋɔ ni. Nan lwarɪ-na ni Zezi mu yi wɔɔ Wε na tɔŋi, si o ba o ji DI kaanum yuutu dɪbam Wε cwəŋə tɔgum dɪm ŋwaani.

² Wε mu pε-o titɔŋi dɪm kɔntu. O maa tɔŋi o pa Wε di cɪga. Ku nan yi biɔwɪ mu di Moyisi di dɛen na nii Wε nɔɔna bam baŋa ni di cɪga te tɪn.

³ Zezi nan siunɪ o maŋi si o na zulə o dwəni Moyisi, bɛŋwaani nɔɔnu wɔɔ na lɔgi sɔŋɔ tɪn mu na zulə o dwe sɔŋɔ kum titi.

⁴ Sɔŋɔ nan tərə yi ku dai nɔɔnu mu lɔgi-ku. Wε nan mu yi wɔɔ na ki wɔŋo maama tɪn.

⁵ Moyisi dɛen yi tintɔŋɔ mu, yi o tɔŋi di cɪga Wε nɔɔna bam ŋwaani. O ma da yigə o brɪ-ba Wε cɪga kalɔ na wó ba ka lwarɪ jaja tɪn.

⁶ Ku daari Zezi Krisi mu yi sɔŋɔ kum titi bu cɪga cɪga, yi o te sɔŋɔ kum. Dɪbam mu yi sɔŋɔ kum kɔntu, di dí na zɪgi kəŋkəŋ di pu-dia yi dí brɪ di wɔpɔlo ni dí jɪgi tɪna Wε tee ni.

Wε na wó pa DI nɔɔna bam siun te tɪn

⁷ Kɔntu ŋwaani sɛ-na Wε Joro kum na tagi te ku wɪ:

«Abam zɪm na ni Wε kwərə kam,

⁸ á yi zanɪ á digili á bicara,

ni á nabaara bam dɛen na vin Wε ni,

yi ba kwəri ba maŋi-DI ba nii te maŋa kalɔ ba na wɔ kagɔa kam wɔni tɪn.»

⁹ Wε maa wɪ:

«Abam nabaara bam deen ne amu na ki kulu maama di ba bina finna tun, yi ba daa ta tiini ba kwaanɩ ba manɩ amu si ba nii.

10 Kuntu nwaanɩ mu amu banɩ zanɩ di noona bam kuntu,

yi a ta a wi:

«Ku yi ba paali ba ywari mu manɩ maama, yi ba vin si ba togi amu cwe sun.»

11 Amu ban-zoŋo kum ma pa a ta a du di ba a wi:

«Amu bri a ba pa-ba cwəŋə si ba zu amu woro kum wu ba na siun.» »

12 A ko-biə-ba, cu-na á titi si abam wuluwulu yi taá jigi wubun-lwaanu o bicari ni, si ku pa o yi ki o wu-didwa di Nwɩa Tu We, si o daari o yagi We cwəŋə togum.

13 Nan taá zəni-na daani manɩ maama, si ku pa á taá jigi pu-dia, ni We kwərə kam ta na noonu di dibam zum te tun, si abam wuluwulu yi pa lwarum gan-o si o pa o bicari digili di We.

14 Dibam nan togi di Zezi Kisi dí ji We biə mu, di dí na zigɩ kəŋkəŋ, ni dí na puli dí ki dí wu-didwa di We te tun, si ku vu ku yi kweelim.

15 Ku yi ni We tɔno kum na tagi te ku wi:

«Abam zum na ni We kwərə kam, á yi zanɩ á digili á bicara,

ni á nabaara bam deen na vin We ni te tun.»

16 Balu deen na ni We kwərə kam yi ba vin Di ni tun yi bra mu? Ba yi balu maama Moyisi deen na togi ba yigə o ja-ba o nunɩ Ezipi tuw kum wonu tun mu.

17 We banɩ deen zanɩ di bra mu bina finna tun? Ku yi noona balu na ki lwarum kagwa kam wonu yi We pa ba ti da tun mu.

18 Wε na dugi DI wɪ, duntɔ bri DI bá pa-ba cwəŋə sɪ ba zɔ DI woro kum wɔ ba na siun tɪn, kɔ yɪ bra mu DI tɛa? Kɔ yɪ balɔ na wɔ sɛ DI ni tɪn mu.

19 Kuntɔ mu pɛ dí lwarɪ nɪ, Wε na wɔ pɛ-ba cwəŋə sɪ ba zɔ DI woro kum wɔ tɪn, kɔ yɪ ba na wɔ kɪ ba wɔ-dɪdɔba dɪ DI tɪn ŋwaanɪ mu.

4

1 Wε na goni DI ni sɪ DI pa nɔɔna zɔ DI woro kum wɔ ba na siun tɪn daa ta wɔra. Dɪbam nan manɪ sɪ dí taá yɪrɪ dí tɪtɪ mu, sɪ nɔɔn-nɔɔnɔ yɪ zanɪ o ba o darɪ nɪ o wɔ zɔ Wε woro kum kuntɔ wɔ.

2 Dɪbam manɪ dí ni Wε kwər-ywəŋə kam, nɪŋɛnɪ dí nabaara bam dɛɛn dɪ na ni-ka te tɪn. Bantɔ nan na ni-ka tɪn, ba wɔ pɛ ka ja kuri dɪ ba, bɛŋwaanɪ ba wɔ kɪ ba wɔ-dɪdɔba sɪ ba tɔgɪ Wε na tagɪ kulɔ tɪn.

3 Dɪbam balɔ na kɪ dí wɔ-dɪdɔba dɪ Wε tɪn mu wɔ ba dí na siun DI woro kum wɔnɪ. Bɛŋwaanɪ Wε tagɪ bantɔ taanɪ DI wɪ:

«Amɔ ban-zɔŋɔ kum pɛ a ta a du dɪ ba a wɪ:

«Amɔ bri a bá pa-ba cwəŋə sɪ ba zɔ amɔ woro kum wɔ ba na siun.» »

Wε na tagɪ kuntɔ tɪn, kɔ daɪ nɪ DI ba jɪgɪ siun jəgə mu ba ŋwaanɪ. Kɔ zɪgɪ manɪ kalɔ Wε na kɪ lɔgɔ banɪ yɪ DI kɪ DI tɪtɔŋa yam maama DI ti tɪn, mu DI daari DI sin.

4 Wε tɔnɔ kum tagɪ da yarpe dɛ dɪm taanɪ kɔ wɪ:

«Da yarpe dɛ nɪ mu Wε sin dɪ DI tɪtɔŋa yam maama.»

5 Wε nan tagɪ DI siun kum taanɪ DI wɪ:

«Amu bɾi a bá pa-ba cwəŋə sɪ ba zʊ amu woro kum wɔ ba sin.»

⁶ Kuntu tɪn, dí nabaara balu na de yigə ba ni We kwər-ywəŋə kam tɪn wɔ wanɪ ba zʊ Dɪ woro kum wɔ ba sin, ba na vɪn Dɪ ni tɪn ŋwaanɪ. Kuntu ŋwaanɪ kʊ laan daari sɪ nɔɔna badaara mu na cwəŋə ba zʊ.

⁷ Mu kʊ kuri We daa ta tiŋi de didon, kʊ na lagu kʊ ta ni zɪm, sɪ nɔɔna wanɪ ba zʊ Dɪ woro kum wɔ ba sin. Kuntu, bɪna zanzan na ke tɪn, We deen ta pe Davidi mu ta kʊlʊ dibam na manɪ dí ni tɪn o wɪ:

«Abam zɪm na ni We kwərə kam,
á yɪ zanɪ á digili á bicara.»

⁸ Zozwe deen ya na siunɪ o ja dí nabaara bam o vu o zʊ We woro kum wɔ sɪ ba sin, We ya daa bá ŋɔɔnɪ siun de didon taanɪ daga.

⁹ Kuntu mu dí ye ni cwəŋə daa ta wɔra zɪm, sɪ We nɔɔna na siun, ni Dɪ titɪ na sin da yarpe de dim ni te tɪn.

¹⁰ Wɔlʊ maama na zʊ We woro kum wɔ tɪn, wɔntʊ wʊ siunɪ o na siun dɪ o titɔŋa yam, ni We dɪ deen na sin dɪ Dɪ titɔŋa yam te tɪn.

¹¹ Kuntu ŋwaanɪ kwaanɪ-na á pa dí zʊ We woro kum wɔ sɪ dí na siun. Nɔɔn-nɔɔnʊ yɪ zanɪ o vɪn We ni sɪ o joori We kwaga ni, ni dí nabaara bam deen na kɪ te tɪn.

¹² We taanɪ dim jɪgɪ ŋwɪa yɪ dɪ dana lanyɪranɪ. Dɪ jɪgɪ ni dɪ dwe sʊ-lɔŋɔ kʊlʊ na jɪgɪ niə yale tɪn. Dɪ maa wai dɪ zʊurɪ nɔɔnʊ wɔ dɪ pɔɔrɪ o joro dɪ o bicari wəənu maama daanɪ, yɪ dɪ daari dɪ ye o swan dɪ o wɔbɔŋa maama na yɪ te tɪn.

¹³ Kulɔkɔlɔ bá wanti kɔ sɛgi Wɛ yigɛ ni. Woŋo kulɔ maama na wɔra tɛn yi jaja mu DI yigɛ ni. Kɔ yi dintɔ mu dí maŋi si dí ba dí zigi DI yigɛ ni dí ta kulɔ maama dí na ki tɛn.

Zezi Krisi dwe Wɛ kaanɔm yuu tiinɛ bam maama

¹⁴ Dɔbam nan jigi Wɛ kaanɔm yuutu o na yi kamunu o diini o vu o yi Wɛ-sɔŋɔ. Wɔm mu yi Wɛ Bu Zezi. Kuntɔ ŋwaanɔ, pa-na dí sɛ Wɛ cwɛŋɛ tɔgim lanyiranɔ dí zigi kɛŋkɛŋ.

¹⁵ Wɛ kaanɔm yuutu wɔm kuntɔ nan dai wɔlɔ na ba jigi dɔbam balɔ na bwɛnɛ tɛn ŋwanja. O titi di nan nɛ yaara di maŋim woŋo maama wɔni, ni dɔbam di na nɛ maŋim te tɛn. Nan di kuntɔ di, o ta wɔ ki lwarim.

¹⁶ Kuntɔ ŋwaanɔ, pa-na dí taá jigi baari si dí wanti dí yi Dam-fɔrɔ Tu Wɛ jɛŋɛ je, si dí jɔŋi DI zaani dɔm. Kuntɔ mu Wɛ wó duri dí ŋwanja yi DI pa dɔbam zaani, si kɔ wanti kɔ zɛni dɔbam manja kalɔ dí na lagi tɛn.

5

¹ Wɛ kaanɔm yuutu maama yi ba yɛni ba li-o o donnɛ nabiinɛ wɔni mu, si o taa tɔŋi o pa Wɛ ba ŋwaanɔ. O nan maŋi si o taa mai pɛera di vara mu o kaani Baŋa-Wɛ, si DI yagi ba lwarim DI ma cɛ-ba.

² O titi di nan na bwɛnɛ tɛn, o wai o jaani o bɛari di balɔ na yɛri Wɛ cɔga kam lanyiranɔ yi ba tusi tɛn.

³ O nan na bwɛnɛ kuntɔ tɛn, kɔ fin mu si o kaani Baŋa-Wɛ o titi lwarim ŋwaanɔ, di nɔɔna bam di lwarim ŋwaanɔ.

⁴ Nɔɔn-nɔɔnɔ nan bá wanti o li o titi si o taa yi We kaanım yuutu. Kɔ yi We mu wó kur-o, nıneeni DI deen na puli DI kuri Aarɔn te tin.

⁵ Kɔ nan yi bidwı mu dı Zezi Krişı dı na yi We kaanım yuutu te tin. Kɔ daı nı wɔm mu beeri zulə yam kɔntɔ o pa o titi. We nan mu tagı dıd-o DI wı:

«Nmɔ mu yi amɔ Bu,
yi zım amɔ dı jigi nmɔ Ko.»

⁶ We daa ta tagı DI tɔnɔ kɔm wɔnı jəgə kadoŋ nı DI wı:

«Nmɔ wó ta n yi amɔ kaanım tu si kɔ taa ve
maŋa kalɔ na ba ti tin,
nı Melikisedeki deen na yi te tin.»

⁷ Zezi na wɔ lɔgɔ baŋa nı maŋa kalɔ tin, o tiini o loori We dı baarı yi o yi-na nuŋə, o na ye nı We wó wanti DI joŋ-o tɔbɔnı wɔnı tin ŋwaanı. We ma se o loro kɔm, o na tu o titi yi o se-DI lanyıranı tin ŋwaanı.

⁸ Nan dı o na maŋı o yi We Bu tin dı, o na yaarı te tin mu pe o lwarı We ni seem na yi te tin.

⁹ O nan na kı kɔlɔ maama We na lagı o ti tin, o laan watı o vrı balɔ maama na se o ni tin o pa ba na ŋwıa kalɔ na ba ti tin We tee nı.

¹⁰ We ma brı nı o sını o yi DI kaanım yuutu, nı Melikisedeki deen na yi te tin.

Cv-na á titi si á yi yaŋı We cwəŋə tɔgım

¹¹ Amɔ ya jigi wəənu zanzan mu si a ta a brı abam kɔntɔ laŋa nı, kɔ nan tiini kɔ cana si a pa á ni kɔ kuri, beŋwaanı abam laan jıgı yawɔrɔ mu yi á bá wanti á ni kɔ kuri lıla.

¹² Kɔ na daɪ kɔntɔ ɲwaanɪ, kantɔ maɲa kam nɪ abam laan ya wó ta yɪ balɔ na maɲɪ sɪ á taá jɪgɪ Wɛ nɔɔna á zaasɪ tɪn mu. Kɔ nan na yɪ cɪga, kɔ fɪn mu sɪ nɔɔna mu joori ba brɪ abam Wɛ taanɪ dɪm dayigə wo-mwaalɔ tɪm. Abam nyɪ dɪ biə balɔ ta na wɔ yɪ sɪ ba di wɔdiu kɔlɔ na duunə tɪn, yɪ á maɲɪ sɪ á taá ɲɔgɪ yɪla mu nɪ bu-balɛ te.

¹³ Balɔ na jɪgɪ bu-balɛ wɔbɔɲa kɔntɔ tɪn, kɔ brɪ nɪ ba ta yəri kɔlɔ na maɲɪ dɪ kɔlɔ na wɔ maɲɪ tɪn daanɪ.

¹⁴ Kɔ daari balɔ wɔbɔɲa na biɪgɪ dɪ Wɛ cɪga kam tɪn mu di wɔdiu kɔlɔ na duunə tɪn. Bantɔ mu yəni ba tɔgɪ Wɛ cɪga kam, yɪ ba wai ba kuri wənu tɪlɔ na lana yɪ tɪ maɲɪ sɪ ba kɪ tɪn, ba daari tɪlɔ na wɔ maɲɪ tɪn.

6

¹ Nan pa-na dí kɛ wənu tɪlɔ ba na maɲɪ ba da yigə ba brɪ abam Zezi Krisi cwəɲə kam wɔnɪ tɪn, sɪ dí daari dí zaasɪ wənu tɪlɔ na wó pa dí wɔbɔɲa bɪ Wɛ cɪga kam wɔnɪ tɪn. Abam daa wɔ maɲɪ sɪ á joori á puli Wɛ taanɪ dɪm zaasɪm, beɲwaanɪ á maɲɪ á zaasɪ á na wó ləni á wɔ á yagɪ kəm-balwaarɔ tɪlɔ na jɪgɪ abam tɪ ve tɔnɪ wɔnɪ tɪn, dɪ á na wó kɪ á wɔ-dɪdɔba dɪ Wɛ te tɪn.

² Á maɲɪ á zaasɪ ba na wó miisi nɔɔna na wɔnɪ te tɪn woɲo, kɔ wəli dɪ ba na wó zi ba jɪa nɔɔna baɲa nɪ ba warɪ Wɛ ba ɲwaanɪ te tɪn, yɪ á kwəri á zaasɪ twa na wó bi te tɪn, kɔ wəli dɪ Wɛ na wó ba Dɪ di nabiinə sarɪya Dɪ ma kweeli te tɪn.

³ Á nan pa-na dí gaalɪ wənu tɪm kɔntɔ dí kɛ, sɪ dí daari dí kwaanɪ dí vu yigə, sɪ Wɛ wó zəni dɪbam yɪ dí wanɪ dí vu yigə.

⁴ Kɔ na yɛ balɔ na maɲɪ ba sɛ Wɛ cɪga kam tɪn, ba na paali ba yaɣɪ Wɛ cwəŋə tɔɣɪm, nɔɔn-nɔɔnɔ daa bá wanɪ o joori o dɪ-ba ka wɔnɪ. Bantɔ maɲɪ ba na Wɛ pooni dɪm, yɛ ba lwarɪ ŋwɪ-dɔŋa kalɔ Wɛ na pɛ tɪn na yɛ te tɪn. Ba maɲɪ ba na Wɛ Joro kɔm dam.

⁵ Ba maɲɪ ba lwarɪ Wɛ taanɪ dɪm na ywəmmə te tɪn, yɛ ba nɛ Wɛ paari dɪlɔ na lagɪ dɪ ba tɪn dam na yɛ te tɪn.

⁶ Nɔɔna bantɔ dwi na yaɣɪ Wɛ cwəŋə tɔɣɪm, nɔɔn-nɔɔnɔ daa bá wanɪ o pa ba ləni ba wɔ ba daa ta tɔɣɪ Wɛ, bɛŋwaanɪ kɔ nyɪ nɪnɛɛnɪ bam tɪtɪ mɔ joori ba pa Wɛ Bu Zezi tɔbɔn-dagara kam yuu nɪ ba ɣɔ yɛ ba paɪ nɔɔna mwan-o te.

⁷ Kɔ nyɪ dɪ dɔa na nɪa lanyɪranɪ nɔɔnɔ kara nɪ te tɪn mɔ. Tɪga kam na nyɔɣɪ dɔ-na bam yɛ ka daari ka kɪ wɔdiiru lanyɪranɪ ka pa balɔ na dugi ka baɲa nɪ tɪn, Wɛ wó kɪ tɪga kam kɔntɔ lanyɪranɪ.

⁸ Kɔ daari tɪga kam na nunɣɪ sabari dɪ wo-kɔrrɔ yɪranɪ mɔ, kɔ bri nɪ ka yɛ kafe mɔ, yɛ finfin na wəli da Wɛ wó cɔɣɪ-ka Dɪ yaɣɪ, yɛ kɔ tiim nɪ baá zwɛ-ka dɪ mini mɔ.

⁹ A badon-sonnu-ba, dɪbam na maɲɪ dí ŋɔɔnɪ kɔntɔ dɪ, dí jɪɣɪ abam cɪga nɪ á tɔɣɪ cwə-ŋɔŋa kalɔ na wó pa á na vrɪm tɪn.

¹⁰ Wɛ yɛ cɪga tu mɔ. Dɪ nan bá swe á na maɲɪ á tɔŋɪ tɪtɔŋ-ŋɔna yalɔ tɪn. Dɪ ta bá swe á na soe-Dɪ lanyɪranɪ yɛ á tɔŋɪ á wəli Dɪ nɔɔna bam kɔ ba kɔ yɛ zɪm maama tɪn.

¹¹ Amɔ nan na tiini a lagɪ kɔlɔ tɪn mɔ yɛ sɪ abam maama kwaanɪ á tɔɣɪ Wɛ lanyɪranɪ kɔ vu

ku yi kweelim, si á laan na kulɔ maama á na jigi tɔna si á na Wε tee ni tɔn.

¹² Á nan yi pa yawɔɔ zɔ abam. Á lwani-na balɔ na fɔgi ba zigi di pu-dia yi ba jigi wɔ-didɔa di Wε tɔn. Bantɔ laan mu wɔ ba ba jɔni wo-laaru tɔlɔ Wε na goni ni si DI pa-ba tɔn.

Wε bá fɔgi DI lani DI na goni ni si DI ki kulɔ tɔn

¹³ Wε deen na goni DI ni dɔm di Abraham tɔn, ku yi DI dugi di DI tɔti mu, beɲwaanɔ wonjo daa tɔrɔ ku na dwe-DI si DI du di ku.

¹⁴ Wε goni DI ni dɔm did-o DI wɔ:

«Amu wɔ ki nmu lanyɔranɔ,

yi aá pa n dwi puli zanzan.»

¹⁵ Wε na dugi kɔntɔ tɔn, Abraham deen ma vɔ pu-dia o cɔgi taan, yi o laan ba o na Wε na goni DI ni dɔm si DI pa-o kulɔ tɔn.

¹⁶ Ku na yi nabiinɔ na yɔni ba du durɔ, baá ma kulɔ na dwe-ba tɔn yiri mu ba du, si ku bri ni ba taanɔ dɔm yi cɔga, si bubwea daa ta tɔrɔ.

¹⁷ Ku nan na yi Wε na goni DI ni dɔm di balɔ tɔn, DI di lagɔ si ba lwarɔ lanyɔranɔ ni DI bá fɔgi DI yiri DI ni dɔm. Kɔntɔ ɲwaanɔ mu DI dugi durɔ DI wɔli di DI ni-gonim dɔm.

¹⁸ Wε na ba fɔε vwan tɔn ɲwaanɔ, wəənu tɔm kɔntɔ tile bá wanɔ ti lani. Kɔntɔ ɲwaanɔ mu dɔbam balɔ na ki dí tɔti Wε juɲa ni tɔn wɔ tiini dí zigi kɔɲkɔɲ di pu-dia, si dí taá jigi tɔna ni dí wɔ na kulɔ Wε na tiɲi si DI pa dɔbam tɔn.

¹⁹ Tɔna yam dí na jigi Wε tee ni kɔntɔ tɔn tiini ya dana, yi ya bá wanɔ ya cɔgi. Ya maa paí dí

wɔbɔŋa tigi jəgə dɪdɔa, yɪ ya paɪ dɪ yɪ Wɛ tɪtɪ jəŋə je mɛ na ɔɪɔɪ dɪ gɔrɔ sɪ nabiinə yɪ zɔ tɪn.

²⁰ Zezi nan mɔ maŋɪ o da yigə o zɔ jəgə kam kɔntɔ dɪbam ŋwaanɪ. Wɔntɔ mɔ jigi Wɛ kaanɪm yuutu sɪ kɔ taa ve maŋa kalɔ na ba ti tɪn, nɪ Melikisedeki dɛɛn na yɪ te tɪn.

7

Melikisedeki dɛɛn yɪ pɛ mɔ yɪ o ta yɪ Wɛ kaanɪm tu

¹ A laan lagɪ a ŋɔɔnɪ Melikisedeki wɔŋo mɔ a brɪ abam. Wɔntɔ dɛɛn yɪ Salem tiinə pɛ mɔ, yɪ o kwəri o yɪ Yuutu Baŋa-Wɛ kaanɪm tu. Abraham na kɪ jara o wanɪ pwa yɪ o laan ma joori maŋa kalɔ tɪn, mɔ Melikisedeki jeer-o cwəŋə nɪ o soɔli Wɛ o pa-o.

² Abraham laan ma kwe wəənu tɪɔ maama o na nɛ jara yam je nɪ tɪn o ɛɛ kuni fugə, o kwe kuni bɪdɔwɪ dɪm o pa Melikisedeki. Melikisedeki yɪɪ dɪm kuri mɔ yɪ pɛ wɔɔɔ na yɪ ɔɪga Tu tɪn. Kɔ wəli da, o na yɪ Salem pɛ tɪn, kɔ dɪ kuri mɔ yɪ Yazurə Pɛ.

³ Dɪbam nan wɔ ni Melikisedeki ko dɪ o nu ŋwa, yɪ dɪ yəri o kuri na puli mɛ tɪn. Dɪ nan yəri o lɔra dɛ dɪ o tɔɔnɪ maŋa. Kɔntɔ mɔ pɛ o nyɪ dɪ Wɛ Bu Zezi, yɪ o yɪ Wɛ kaanɪm tu sɪ kɔ taa ve maŋa kalɔ na ba ti tɪn.

⁴ Bɔŋɪ-na á nii Melikisedeki dɛɛn na yɪ kamunu te tɪn. Dɪbam nabaarɔ Abraham dɛɛn ma ɛɛ wəənu tɪɔ o na nɛ jara yam je nɪ tɪn kuni fugə, yɪ o li kuni bɪdɔwɪ o pa-o.

⁵ Kɔ na yɪ balɔ na nuŋɪ Leevi dwi dɪm wɔnɪ yɪ ba yɪ Wɛ kaanɪm tiinə tɪn, Wɛ ni dɪm pɛ-ba

cwəŋə sɪ ba joŋi kuni kuri fugə wɔnɪ kuni bɪdɔwɪ dɪm ba donnə Yisɪrayelɪ tiinə bam tee nɪ woŋo maama wɔnɪ, yɪ bantɔ dɪ nan yɪ Abraham dwi tiinə mɔ.

⁶ Melikisedeki nan wɔ nunji Leevi dwi dɪm wɔnɪ. Nan dɪ kɔntɔ dɪ, o ta joŋi o wəənu təri Abraham tee nɪ. O ma daarɪ o soolɪ Wɛ o pa Abraham, yɪ Abraham nan ya mɔ yɪ wɔlɔ Wɛ na goni DI ni dɪd-o tɪn.

⁷ Kɔ nan ba jɪgɪ bɔbwea nɪ, nɔɔnɔ na soolɪ Wɛ o pa o doŋ, wɔntɔ mɔ yɪ kamunu o dwe o na soolɪ o pa wɔlɔ tɪn.

⁸ Wɛ kaanɪm tiinə balɔ na nunji Leevi dwi dɪm wɔnɪ tɪn dɛɛn yəni ba joŋi ba wəənu təri mɔ, bantɔ nan yɪ balɔ na tɔ tɪn mɔ. Kɔ daarɪ kɔ nan na yɪ Melikisedeki, wɔntɔ ŋwɪ mɔ taan, nɪ Wɛ tɔnɔ kɔm na tagɪ te tɪn.

⁹⁻¹⁰ Abraham na ɛɛ o wəənu yɪ o pa Melikisedeki o təri tɪn, ba ta wɔ lɔgɪ Leevi, yɪ o nan wɔ o nabaarɔ Abraham jana kam wɔnɪ. Leevi nan mɔ yɪ wɔlɔ dwi tiinə na jɪgɪ cwəŋə sɪ ba joŋi ba wəənu təri ba donnə Yisɪrayelɪ tiinə bam tee nɪ tɪn. Nan dɪ kɔntɔ dɪ, kɔ nyɪ dɪ Leevi tɔgɪ Abraham ŋwaanɪ mɔ o pa Melikisedeki o təri.

¹¹ Wɛ dɛɛn tɔgɪ Leevi dwi tiinə kaanɪm dɪm ŋwaanɪ mɔ DI pa DI cullu tɪm Yisɪrayelɪ tiinə. Bantɔ nan na yəni ba kaanɪ Baŋa-Wɛ te tɪn ya na maŋɪ faɪ, Wɛ ya daa bá kuri kaanɪm tu wɔdoŋ wɔlɔ na daɪ Leevi dwi tu tɪn. Wɛ nan kuri wɔlɔ na yɪ kaanɪm tu nɪ Melikisedeki dɛɛn na yɪ te tɪn, yɪ o wɔ nunji Aarɔn dwi dɪm wɔnɪ.

¹² Kɔntɔ, Wɛ na ləni DI kaanɪm tu dwi dɪdoŋ

wɔni tɪn, kɔ maŋi sɪ DI cullu tɪm dɪ tɔgi tɪ ləni mɔ.

¹³⁻¹⁴ Taani dɪntɔ maama nan brɪ dɪ Yuutu Zezi Krisi woŋo mɔ. Wɔntɔ daɪ Leevi dwi tu. Dɪ ye nɪ ba lɔg-o Zuda dwi dɪm wɔni mɔ. Dwi dɪm kɔntɔ wɔni nɔɔn-nɔɔnɔ nan wɔ fɔgi o ji Wɛ kaanɪm tu. Kɔ na yɪ Wɛ cullu tɪlɔ DI na kɪ Moyisi jɪŋa nɪ tɪn, tɪ wɔ pɛ Zuda dwi tiinə cwəŋə sɪ ba jɪ Wɛ kaanɪm tiinə.

Wɛ ləni kaanɪm tu wɔdoŋ mɔ, sɪ o taa nyɪ nɪ Melikisedeki dɛɛn na yɪ te tɪn

¹⁵ Dɪ nan sɪnɪ dɪ lwarɪ jaja nɪ Wɛ ləni kaanɪm tu wɔdoŋ mɔ, o na nyɪ dɪ Melikisedeki dɛɛn na yɪ te tɪn.

¹⁶ Zezi na jigi Wɛ kaanɪm tu te tɪn wɔ tɔgi dwi dɪm cullu tɪm ŋwaani, kɔ tɔgi o ŋwɪa kalɔ tɔɔnɪ na ba jɪgi dam ka baŋa nɪ tɪn ŋwaani mɔ.

¹⁷ Wɛ nan tagɪ o taani DI wɪ:

«Nmɔ mɔ wɔ ta nɪ yɪ amɔ kaanɪm tu sɪ kɔ taa ve maŋa kalɔ na ba ti tɪn, nɪ Melikisedeki dɛɛn na yɪ te tɪn.»

¹⁸ Kɔ ma brɪ nɪ Wɛ yaɪ cwə-dɔŋə kam mɔ, ka na bwənə yɪ ka ba zəni nɔɔna tɪn ŋwaani.

¹⁹ Cullu tɪlɔ Wɛ na kɪ Moyisi jɪŋa nɪ tɪn warɪ tɪ pa nɔɔna maŋi fasi Wɛ yigə nɪ. Kɔ daari lele kɔntɔ, dɪ laan jigi tɪna lanyɪranɪ dɪ Wɛ na tɪŋi cwə-laa kalɔ DI pa dɪbam sɪ dɪ ma wani dɪ tɔgi-ka dɪ vu dɪ yɪ DI te tɪn.

²⁰ Wɛ nan dugi durə mɔ DI wəli da. Leevi dwi tiinə bam dɛɛn nan na jigi Wɛ kaanɪm tiinə tɪn, DI wɔ dugi durə kam kɔntɔ doŋ dɪ ba.

²¹ Kɔ daari, Zezi nan na jigi Wɛ kaanɪm tu tɪn, Wɛ dugi durə mɔ dɪd-o DI wɪ:

«Amu Yuutu Baṅa-We mu dugi a durə,
 yi a bá fōgi a za a ni.

Nmu wó ta n yi amu kaanum tu si ku taa ve maṅa
 kalu na ba ti tun.»

²² We na dugi DI durə kam kuntu tun, ku bri ni
 Zezi ḡwaanu mu DI tiṅi cwə-laa DI pa dɪbam, yi
 kantu garu cwə-donḡ kam.

²³ Ku na yi Leevi dwi tiinə balu dɛɛn na yi We
 kaanum tiinə tun, ba yi zanzan, tɔɔni na yəni dɪ
 jaanɪ-ba yi ba ləni daanɪ tun ḡwaanu mu.

²⁴ Ku daari Zezi mu yi wulu na jigɪ ḡwɪa si ku
 taa ve maṅa kalu na ba ti tun. Nɔɔn-nɔɔnu nan
 daa bá ləni o yuu ni o ji We kaanum tu.

²⁵ Kuntu tun, o wai o vri balu na tɔgi o ḡwaanu
 ba yi We te tun maṅa maama, o na jigɪ ḡwɪa kalu
 na ba ti yi o loori We o pa-ba tun ḡwaanu.

²⁶ Zezi nan mu yi We kaanum yuutu wulu na
 maṅu tun dɪbam ḡwaanu. O jigɪ wu-ponḡo, o yi
 nɔn-ḡum We yigə ni, o ba jigɪ lwarum. We ma
 li-o nɔn-balwaarɔ titari ni, yi DI zəḡ-o DI ja DI
 di weyuu DI sɔḡo ni.

²⁷ Ku na yi We kaanum yuu tiinə bam dɛɛn na
 yi te tun, dɛ maama ba yəni ba kaanɪ Baṅa-We
 mu si DI yagi ba titi lwarum DI ma cɛ-ba, yi ba
 laan daari ba kaanɪ We ba donnə bam dɪ lwarum
 ḡwaanu. Ku nan na yi Zezi, wuntu kwe o titi mu
 o ma kaanɪ We kuni bɪdwɪ yɪranɪ, yi kuntu jigɪ
 kuri si ku taa ve maṅa kalu na ba ti tun.

²⁸ Cullu tɪlu We na ki Moyisi jɪṅa ni tun pa
 nabiinə jiri We kaanum yuu tiinə yi ba daa ta
 bwənə mu. Ku nan na yi We ni-gonim dɪlu DI
 na dugi durə dɪ ḡwaanu tun, dɪntu laan mu ləni
 Moyisi cullu tum yuu ni, yi dɪ pa We titi Bu wum

ji DÍ kaanım yuutu wɔɔɔ na maŋɩ faɩɩ sɩ kɔ taa ve maŋa kalɔ na ba ti tɩn.

8

Zezi Kriɩ mɔ yɩ Wɛ ni-dɔɔrɩ dɩm kaanım yuutu

¹ Taana yantɔ maama wɔnɩ taanɩ dɩɔ na yɩ kamunu tɩn mɔ yɩ sɩ dɩbam jɩɣɩ Wɛ kaanım yuutu wɔm kɔntɔ don. Wɔntɔ mɔ je Wɛ-sɔŋɔ nɩ, Dam-Paŋwa Tu Wɛ paarɩ jangɔŋɔ kum jazım nɩ.

² O maa wɔ Wɛ di-laa cɩga cɩga wɔnɩ o tɔŋɩ o pa-DÍ. Jɛgə kam kɔntɔ yɩ Yuutu Baŋa-Wɛ titɩ sɔŋɔ mɔ, kɔ dai lɔɣɔ baŋa vwe dɩɔ nabiinə na pugɩ sɩ ba taa zuli-DÍ da tɩn.

³ Wɔɔɔ maama na yɩ Wɛ kaanım yuutu tɩn titɔŋɩ yɩ sɩ o taa mai pɛera dɩ vara mɔ o kaanɩ Baŋa-Wɛ. Dɩbam Wɛ kaanım yuutu Zezi dɩ nan maŋɩ sɩ o taa jɩɣɩ kɔɔɔ o na wɔ pa Wɛ tɩn.

⁴ Zezi nan ya ta na wɔ lɔɣɔ baŋa nɩ, o bá ta yɩ Wɛ kaanım tu. Bɛŋwaanɩ Wɛ kaanım tiinə maŋɩ ba wɔ lɔɣɔ baŋa nɩ, yɩ ba yəni ba mai pɛera ba ma kaanɩ Wɛ, kɔ maŋɩ dɩ Moyisi cullu tɩm na brɩ te tɩn.

⁵ Bantɔ na yəni ba tɔŋɩ ba pa Wɛ te tɩn yɩ wəənu tɩɔ na wɔ Wɛ-sɔŋɔ nɩ tɩn nyɩnyɔɣɔ dɩ tɩ lulɔŋu mɔ. Moyisi dɛɛn na lagɩ o pu vwe dɩɔ nɔɔna na wɔ ta paɩ Wɛ zulə dɩ wɔnɩ tɩn, Wɛ dɛɛn brɩ-o o na wɔ kɩ te, yɩ DÍ ta DÍ wɩ: «Kwaanɩ n kɩ wəənu tɩm maama sɩ tɩ taa nyɩ nɩ amɔ na maŋɩ a brɩ-m piu kum yuu nɩ te tɩn.»

⁶ Kɔ daari lele kɔntɔ, Zezi na tɔŋɩ o pa Wɛ te tɩn tiini kɔ jɩɣɩ kuri lanyɩranɩ kɔ dwe kaanım

tiinə bam tituŋa yam maama, ni ni-duburi dɪɓ
 Wɛ na toŋi Zezi ŋwaanɪ DI go DI pa dɪbam tɪn
 na lana dɪ dwe dayigə ni-gonim dɪm na yɪ te
 tɪn. Bɛŋwaanɪ Wɛ na goni ni-duburi dɪm sɪ DI pa
 dɪbam kɪɓɓ tɪn tiini kɪ lana kɪ dwe DI ni-doori
 dɪm.

⁷ Dayigə ni dɪɓ Wɛ na goni DI pa DI nɔɔna bam
 tɪn ya na maŋɪ faɪ, DI ya daa bá go ni dɪdoŋ DI
 ləni dɪntɪ yuu ni.

⁸ Wɛ dɛɛn nan bri ni DI nɔɔna bam kɪ ba tusi
 mu. Kɔntɪ mu DI tagɪ DI wɪ:

«Maŋa maa buɪna, yɪ amɓ wó go ni-duburi a pa a
 nɔɔna bam,

kɪ nan yɪ Yisɪrayelɪ dwi tiinə dɪ Zuda dwi tiinə
 bam maama mu.

⁹ Ni-duburi dɪntɪ bá ta nyɪ dɪ dayigə ni dɪɓ amɓ
 na goni a pa ba nabaara bam

maŋa kalɓ a na jaanɪ ba juŋa a pa ba nunɪ Ezipi
 tɪɓ kɔm wɔntɪ tɪn.

Bantɪ dɛɛn wɓ sɛ ba toŋi ni dɪɓ amɓ na goni dɪ
 ba tɪn.

Kɔntɪ mu pa a yigə daa təri ba wɔntɪ.»

Mɓ Yuutu Baŋa-Wɛ na tagɪ kɪɓɓ tɪn.

DI daa ta ma ta DI wɪ:

¹⁰ «Kantɪ maŋa kam na kɛ,

amɓ wó go ni a pa Yisɪrayelɪ dwi tiinə bam ni:

«Amɓ wó pa a ni-taana yam zɓ ba wɔɓuŋa,

yɪ a pa ya pəni ba bɪcara ni.

Amɓ wó ta yɪ ba Tu Wɛ,

yɪ ba dɪ wó ta yɪ amɓ nɔɔna.

¹¹ Bantɪ nabwəŋə dɪ ba dɪdɛɛra maama wó lwarɪ
 amɓ na yɪ wɓɓ tɪn.

Ba wɓɓwɓɓ daa wɓ maŋɪ sɪ o bri o doŋ ni amɓ
 mu yɪ ba Yuutu.

12 Maŋa kam kuntu ni amu wó duri ba ŋwaŋa dɪ
ba lwarim dɪm,

yɪ a daa bá guli ba kəm-balwaarɔ tum.> »

13 Wɛ na ŋɔɔni Dɪ ni-dɔɔri dɪm taani kuntu
donɪ tɪn, ku bri ni Dɪ dayigə ni dɪm laan jigi ni-
doori mu. Woŋo kulɔ nan na doori yɪ ku wɔra
ku cɔgi tɪn lagi ku kɛ lele mu.

9

*Nɔɔna na zuli Wɛ te lɔɔɔ baŋa vwe dɪm wɔni
tɪn*

1 A lagi a ta dayigə ni-gonim dɪm dɪ nɔɔna na
tɔgi dɪ ŋwaanɪ ba zuli Wɛ te tɪn woŋo mu. Ku yɪ
nabiinə mu pugɪ vwe lɔɔɔ baŋa ni sɪ ba taa zuli
Wɛ da, yɪ cullu bri ba na wó ta zuli-Dɪ te tɪn.

2 Vwe dɪm kuntu wɔ nan cɛ di sɪle mu. Dɪ
kwaga digə kam yɪri mu Wɛ-di-laa, yɪ ka jɪgi
min-zwən-kamunu. Taabulɔ maa zɪgi da, yɪ
dɪpɛ dɪlɔ na yɪ Wɛ nyim tɪn tigi ku baŋa ni.

3 Yigə digə dɪ maa wɔra, ka yɪri mu Wɛ-di-laa
cɪga cɪga, yɪ ba lə gar-jalɪ ba ma cɪ-ka.

4 Kaanum bimbim maa zɪgi da, dɪ yɪ sɛbu-sɪŋa
mu ba mɛ ba zi, dáani mu ba zwe wəənu tɪlɔ
lwəm na ywəmmə tɪn ba pa-Dɪ. Wɛ ni-gonim
daka kam dɪ maa wɔra ba na mɛ sɛbu-sɪŋa ba
ma zi-ka. Ka wɔ kum maa jɪgi sɛbu-sɪŋa zɪŋa,
ka dɪ wɔ na jɪgi wɔdiu kulɔ yɪri na yɪ Maani tɪn.
Nacəgə kalɔ na yɪ Aarɔn nyim yɪ ka dɛen puli
vɔɔɔ tɪn dɪ maa wɔ daka kam wɔni, ku wəli dɪ
kandwa-pɪle sɪle Wɛ cullu tɪm na pɔpɔni sɪ baŋa
ni tɪn.

5 Ba dɛen ma kɪ malesɪ sɪle nyɪnyɔɔɔ ba zɪgi
da, yɪ sɪ vwana yam kwəli daka kam baŋa, mu

jəgə kalu Wε na saaru nabiinə lwarum da tin. Malesi sum nyinyugu kum bri ni Banja-Wε mu wu jəgə kam kuntu ni di DI paari-zulə yam.

Ku nan dai lele kuntu mu a lagi si a ηoonu wəenu tim kuntu taani zanzan a bri abam.

⁶ Vwe dum di di wu wəenu tim na fəgi ti kwe kuntu tin, Wε kaanum tiinə bam yəni ba zuru kwaga digə kam wu de maama mu ba tɔɔi ba pai Wε.

⁷ Ku nan na yi yigə digə kam, Wε kaanum yuutu wum yiranu mu jigi cwəɔə si o zu ka wu bidwi bim maama wunu. Wuntu nan na lagi o zu, o manu si o ja varum jana mu o zu o ma kaanu Banja-Wε o titi tusim di noona bam di tusim ηwaanu, si Wε yagi DI ma ce-ba.

⁸ Kuntu, Wε Joro kum laan bri dibam ni, manja kalu dayigə vwe dum ya ta na zigi tin, cwəɔə deen ya tərə si noona wanu ba zu Wε-di-laa ciga ciga kam wunu.

⁹ Ku maa yi nyinyugu mu ku na bri dibam zim wəenu tim na yi te tin. Ku bri ni pɛera di vara balu maama nabiinə na kwe ba ma kaanu Wε tin ba wanu ya pa wulu na me-ya o ma zuli Wε tin bicari kwe fasi di Wε.

¹⁰ Ba zaasi-ba wəenu tɔɔ ba na wu di yi ba nyu tin, di n na wu ki te si n ta n yi lanyiranu tin cullu mu. Ti maama nan yi lugu banja wəenu cullu mu, yi ti jigi kuri si ku taa ve manja kam Wε na wu fəgi DI tɔɔi DI cwə-dɔɔa kam tin yiranu ma mu.

Zezi Kresi na pɛ di na cwəɔə si di zuli Wε te tin

¹¹ Zezi Krisi laan mu nan tu o ji kaanum yuutu dibam nwaani. Ku ma pa di joni o nwi-duna wolaaru tilu na manji ti wuru tin. Zezi na zu We te dibam nwaani tin, ku yi We-sone ciga ciga mu o zua, yi kuntu tiini ku lana ku dwe lugu bana vwe dum. O na zu me tin dai vwe dilu nabiine na pugi tin.

¹² O ma vu o zu We-di-laa kum wuni. Ku yi bidwi yirani mu o zua, manja kalu na ba ti tin nwaani. O nan wo me bubali naa nabali jana o zu o ma kaani Bana-We. Ku yi o titi jana mu o me o nwi dibam lwarim jini, yi o vri dibam lwarim wuni si ku taa ve manja kalu na ba ti tin.

¹³ We ni-doori dum bri ni noonu wulu na cogi culu tin, ba manji si ba ma buni di nabe jana mu di na-pwala kalu ba na zwe tin tintwarim ba misi noonu wum yira ni. Ba na ki kuntu mu, kuu kwe noonu wum si ku manji di cullu tum na bri te tin.

¹⁴ Vara jana na wai noonu ka kwe tin, Zezi na tigi yi o jana kam nunji tin, ku ba tiini ku fogi noonu ku kwe di We ku dwani na? Zezi togu We Joro kululu na wuru si ku taa ve manja kalu na ba ti tin nwaani o ji kaanum dilu na lana fasi tin We yiga ni. O na kaani Bana-We dibam nwaani kuntu tin, ku ma pa di bicara kwe fasi di kam-balwaaru tilu ya na jigi dibam ti ve tuntu wuni tin, yi di daari di zuli Nwira Tu Bana-We.

¹⁵ Kuntu nwaani Zezi mu yi wulu We na de o nwaani DI tiji DI ni-duru dum di nabiine tin. O na se o ti o ma nwi ba lwarim jini tin, o wai o vri-ba di ba na ki kululu ba cogi We dayiga nigonim dum tin. Kuntu nwaani balu maama We

na kuri sɪ ba taa yɪ Dɪ biə tun wat ba jonɪ Dɪ wo-
laaru tɪb na ba ti tun, nɪ Dɪ na goni ni sɪ Dɪ pa-ba
te tun.

¹⁶⁻¹⁷ Kɔ nyɪ dɪ nɔɔnɔ na pɛ ni nɪ, o na tɪga o
daari, ba na wó cɛ o wəənu te tun mu. Maɲa kalɔ
o ta na ŋwɪ tun, o ni dɪm kɔntɔ ba jɪɣɪ kuri. Kɔ
daari o nan na tɪga, ba laan wó cɛ o wəənu tɪm
sɪ kɔ maɲɪ dɪ o ni dɪm na tagɪ te tun.

¹⁸ Kɔntɔ, Wɛ na goni Dɪ dayigə ni dɪm Dɪ pa Dɪ
nɔɔna bam tun, ba mɛ vara jana mu ba ma brɪ
nɪ Dɪ ni-gonim dɪm jɪɣɪ kuri.

¹⁹ Moyisi dɛɛn tɔɔlɪ Wɛ niə yam maama na yɪ
te tun mu o brɪ Yisɪrayelɪ tiinə bam. O laan ma
kwe nabalɪ dɪ bubalɪ jana o wəli dɪ na, yɪ o kwe
daa, ka yɪrɪ mu Yisopi, o vɔ gungun-sɔŋɔ ka ni nɪ
o lu jana kam wɔnɪ o ma misi tɔnɔ kulɔ Wɛ niə
yam na pɔpɔnɪ kɔ wɔnɪ tun baɲa nɪ, yɪ o daari
o misi Yisɪrayelɪ tiinə bam maama yɪra nɪ.

²⁰ O dɛɛn na kɪ kɔntɔ tun, o ma ta dɪ ba o wɪ:
«Jana kantɔ brɪ nɪ Wɛ ni-gonim dɪm jɪɣɪ kuri sɪ
á taá tɔɣɪ-dɪ.»

²¹ Moyisi daa ta ma kwe jana kam o ma misi
vwe dɪm dɪ wəənu tɪb maama na wɔ dɪ wɔnɪ yɪ
ba ma zuli Wɛ tun.

²² Kɔ yɪ cɪga mu, Wɛ cullu tɪm brɪ nɪ nɔɔna
maɲɪ sɪ ba ma vara jana mu ba ma fɔɣɪ ba kwe
wəənu tɪb maama na jɪɣɪ digiru Wɛ yigə nɪ tun.
Wəənu tɪb ba na ba mai jana ba kwe tun yɪ
finfun yɪranɪ mu. Jana nan ya na wɔ nuɲɪ, Wɛ
bá yagɪ nɔɔna lwarɪm Dɪ ma cɛ-ba.

Zezi Krisi kaanɪm dɪm mu saari nɔɔna lwarɪm

²³ Lɔgɔ baɲa vwe dɪm wəənu yɪ Wɛ-sɔŋɔ
wəənu tɪb na yɪ cɪga tun nyɪnyɔgɔ mu, yɪ ti maɲɪ

sɪ tɪ fɔɡɪ tɪ kwe dɪ jana kɔntɔ doŋ mʊ. Kʊ daaru Wɛ-sɔŋɔ wəənu tɪm tɪtɪ na wó fɔɡɪ tɪ kwe te tɪn, kʊ fɪn mʊ sɪ ba kɪ kaanɪm dɪlɔ na wó ta dwe faŋa nyɪm dɪm tɪn ba pa Wɛ.

²⁴ Zezi Krisi nan na zʊ Wɛ te tɪn, kʊ dai vwe dɪlɔ nabiinə na pugɪ yɪ dɪ lwəni Wɛ-sɔŋɔ na yɪ te cɪga cɪga tɪn mʊ o zʊa. O nan sɪni o zʊ Wɛ te Dɪ sɔŋɔ nɪ mʊ, yɪ o zɪɡɪ Wɛ yɪɡə nɪ dɪbam zənə ŋwaani.

²⁵ Zwifə kaanɪm yuutu wɔm dɛɛn yəni o mai vara jana mʊ o zʊ Wɛ-di-laa kɔm wɔ bɪni maama o ma kaani Baŋa-Wɛ. Kʊ nan na yɪ Zezi, wɔntɔ na zʊ Wɛ te tɪn, o mɛ o tɪtɪ mʊ o kɪ kaanɪm kuni bɪdwɪ o pa-Dɪ.

²⁶ Kʊ ya na dai kɔntɔ, Zezi ya wó ta yaari o tɔ kuni zanzan mʊ, kʊ na zɪɡɪ lɔɡɔ baŋa pulim nɪ sɪ kʊ ba kʊ yɪ zɪm. Kʊ nan na yɪ te tɪn, o laan tu lɔɡɔ baŋa kweelim maŋa nɪ mʊ. O tu bɪdwɪ mʊ, yɪ o ba o tɪ o kaani Baŋa-Wɛ sɪ kʊ pa nabiinə lwarɪm saari sɪ kʊ taa ve maŋa kalɔ na ba tɪ tɪn.

²⁷ Nɔɔnɔ maama maŋɪ sɪ o tɪ kuni bɪdwɪ mʊ, sɪ Wɛ laan di o sariya.

²⁸ Kɔntɔ, Zezi Krisi dɪ nan tu o tɪ bɪdwɪ mʊ o ma kaani Baŋa-Wɛ, sɪ o lɪ nɔɔna zanzan lwarɪm o yagɪ. O nan ta wó joori o ba lɔɡɔ baŋa. Kʊ nan daa dai nɔɔna lwarɪm saarɪm ŋwaani, kʊ laan yɪ sɪ o jɔŋɪ balɔ na jɪɡɪ tɪna sɪ o joori o ba tɪn ŋwaani mʊ.

10

¹ Kʊ na yɪ Wɛ cullu tɪlɔ Dɪ na kɪ Moyisi jɪŋa nɪ tɪn, tɪ lagɪ tɪ brɪ wo-laarɔ tɪm dɪ na wó ba dɪ jɔŋɪ Wɛ tee nɪ tɪn na yɪ te tɪn mʊ. Tɪ nan yɪ

lulunnu mu, ti dai ni We-sɔŋɔ wəənu tum titi na yi te tin. Ti pai noona joori ba kaani Baŋa-We mu bim maama taan taan. Kuntu ɲwaani ti bá wani ti pa balu na togi ti ɲwaani ba zuli We tin bicara kwe fasti.

² We cullu tum ya na wai ti pai balu na zuli-Di tin lwarim saari di tie, ba ya daa bá buɲi ni ba lwarim ta wu ba yuu ni, yi ba ya daa bá ta kaana.

³ Ba nan na kaani We bim maama wuni tin, ku pai ba joori ba guli ni ba lwarim dum ta wu ba yuu ni mu.

⁴ Beɲwaani nabiine lwarim bá wani di saari di nabalɔ di bubalɔ jana.

⁵ Kuntu ɲwaani mu Zezi deen na lagɔ o ba lugu baɲa maɲa kalu tin, o tagɔ di o Ko We o wi:
«Nmɔ ba lagɔ nabiine na mai vara di peera ba kaani-m te tin.

Nmu nan pe amɔ nabiinu yira mu,
si a ma-ya a ki nmɔ wɔbuɲa lugu baɲa ni.

⁶ Ku na yi noona na yəni ba gu vara ba zwe ba ma kaani-m te tin,
naa ba na kaani te si ku ma saari ba lwarim tin,
kikiə yam kuntu maama ba poli nmɔ wu.

⁷ Amɔ maa wi:
«A Ko We, nii amɔ da,
si a ki nmɔ wɔbuɲa na lagɔ te tin,
ni ku na pupuni amɔ taani nmɔ tɔno kom wuni faɲa faɲa te tin.» »

⁸ Zezi maɲi o da yigə o ta o wi: «Nmɔ ba lagɔ si nabiine ma vara di peera ba ma kaani nmɔ, naa ba gu vara ba zwe ba ma kaani nmɔ, naa ba kaani si ku ma saari ba lwarim. Wəənu tintu

maama ba poli nmu wu.» Nan di ti na manɔ ti toɔi We cullu tim na bri te tin di.

⁹ O laan ma daari o ta o wi: «Nii amu da, si a ki nmu wubɔɔa na lagi te tin.» Kuntu bri ni We saari Di dayigə kaanum ni dim Di yagi, yi Di daari Di lani kaanum didon mu.

¹⁰ Duntu mu yi Zezi Kisi na ki o Ko We wubɔɔa na lagi te tin maama, yi o ma o titi yira o ma kaani kuni bidwi, yi ku jigi kuri si ku taa ve manja kalu na ba ti tin, si ku pa di taá jigi wu-pono We yigə ni.

¹¹ Lugu baɔa kaanum tiinə yəni ba zigi weenu mu ba toɔi de maama, ba gu vara ba ma kaana manja maama, yi ba kaanum dim kuntu nan waru lwarum di saara.

¹² Ku nan na yi Zezi, wuntu kwe o titi o ma kaani Baɔa-We bidwi yiranu ma mu, yi ku saari nabiinə lwarum si ku taa ve manja kalu na ba ti tin. O na ki kuntu o ti tin, o ma vu o jeni Baɔa-We jazum ni,

¹³ yi o laan cəgi manja kalu We na wu ki o dona maama o ne kuri ni si o no-ba ni tiga te tin.

¹⁴ Kuntu, o kaani We kuni bidwi mu, si ku pa noona taa jigi wu-pono si ba bicara kwe fasti si ku taa ve manja kalu na ba ti tin.

¹⁵ We Joro kum di nan bri dibam jaja ni wəenu tim kuntu yi ciga mu. Ku de yigə ku ta ku wi:

¹⁶ «Amu Yuutu Baɔa-We tagi a wi:

«Kantu manja kam na ke,

amu wu go ni a pa a noona bam ni:

Amu wu pa a ni-taana yam zu ba bicara,

yi a pa ya pəni ba wubɔɔa ni.»

¹⁷ Di daa ta ma ta Di wi:

«Amu daa bá guli ba lwarim di ba kəm-balwaarv tum.»

18 We nan na yagi nabiinə kəm-balwaarv tum DI ma cε-ba tin, ku daa wv manj sɪ ba gv vara ba ma kaanɪ-DI ba lwarim saarim ηwaanɪ.

Dí na manj sɪ dí zɪgɪ dɪ baarɪ We cwəŋə kam wvni te tin

19 A ko-biə-ba, dí laan jɪgɪ ni sɪ dí zv We-di-laa cɪga cɪga kam wvni, Zezi Kriɪ na tɪga yɪ o jana nuɪ tin ηwaanɪ.

20 Wvntv nan mv pʊrɪ cwə-duŋa o pa dɪbam, yɪ kantv mv paɪ ηwɪa. O maa kaarɪ gar-jalɪ dɪm dɪ ya na wv dɪbam dɪ We laŋa nɪ tin, dɪ o na kwe o yɪra yam o kaanɪ Baŋa-We tin ηwaanɪ.

21 Kvntv, dɪbam jɪgɪ We kaanɪm tu cɪga cɪga o na nii We tɪtɪ nɔɔna bam baŋa nɪ.

22 Kvntv ηwaanɪ, pa-na dí fʊfɔ dí twe We te dɪ wʊbʊŋ-ŋʊna dɪ baarɪ dɪlv na brɪ nɪ dí jɪgɪ wv-dɪdʊa faɪ dɪ We tin. We kwe dí bɪcara kv pa dí daa ba bʊŋɪ nɪ dí lwarim ta wv dí yuu nɪ, yɪ DI zarɪ dɪbam dɪ na-ŋʊna.

23 Pa-na dí brɪ nɪ dí jɪgɪ tɪna We tee nɪ yɪ bʊbwɛa tərə, DI na goni ni DI pa dɪbam yɪ DI bá fɔgɪ DI kwanɪ-dɪ tin ηwaanɪ.

24 Pa-na dí taá ye da-ni nɪ, sɪ dí taá zəni daanɪ, sɪ dí taá soe daanɪ, sɪ dí taá kɪ kəm-laarv.

25 Á yɪ pa dí yagi da-kikilim We zulə ηwaanɪ nɪ badaara na yagi te tin. Nan kwaanɪ-na á tiini á taá wəli daanɪ kvntv, sɪ kv pa á na baarɪ, á na lwarɪ nɪ dí Yuutu wʊm de dɪm twe tin ηwaanɪ.

²⁶ Nɔɔnɔ wɔlɔ na lwarɪ Wɛ cɪga kam tɪn, o ta na paalɪ o kɪ lwarɪm, kaanɪm daa tɛrɛ dɪ na wó pa o lwarɪm dɪm saarɪ.

²⁷ Kɔ laan nan daarɪ sɪ fɔvɔnɪ mɔ taa jɪgɪ kɔntɔ tu dɪ Wɛ na wó kɪ-o te tɪn. Wɛ na dɪ o sarɪya, Dɪ laan wó pa o zɔ min-fɔrɔ kɔlɔ na wó cɔgɪ balɔ maama na vɪn Wɛ tɪn wɔ.

²⁸ Kɔ na yɪ Wɛ cullu tɪlɔ Dɪ na kɪ Moyisi jɪŋa nɪ tɪn, nɔɔnɔ na cɔgɪ-tɪ, yɪ nɔɔna bale naa batɔ na yɪ maana tiinɔ, baá gɔ kɔntɔ tu mɔ o kɛm-lɔŋɔ kɔm ŋwaanɪ yɪ ŋwanja bá ta wɔra.

²⁹ Kɔ daarɪ nɔɔnɔ wɔlɔ nan na yáalɪ Wɛ tɪtɪ Bu wɔm tɪn, kɔntɔ tu bá tiini o na cɔgɪm kɔ gaalɪ Wɛ tee nɪ na? Kɔntɔ tu paɪ Zezi jana kam Wɛ na de ka ŋwaanɪ Dɪ tɪŋɪ Dɪ ni-dɔvɔrɪ dɪm tɪn yɪ kafe mɔ, yɪ kɔ nan yɪ jana kam kɔntɔ mɔ Wɛ me Dɪ fɔgɪ Dɪ kwe nɔɔnɔ wɔm kɔntɔ bɪcarɪ. Kɔntɔ tu daa ta twɪ Wɛ Joro kɔm kɔ na paɪ nɔɔna Wɛ zaanɪ dɪm tɪn mɔ. Kɔntɔ tɪn, o bá tiini o na cam na?

³⁰ Dɪbam nan manɪ dí ye wɔlɔ wɔm o na tagɪ o wɪ:

«Amɔ mɔ yɪ wɔlɔ na wó cɔgɪ nɔɔna dɪ ba kɛm-balwaarɔ tɪn.

Amɔ wó pa ba joori ba na kɔlɔ na manɪ dɪ ba tɪn.»

Kɔ ta pɔpɔnɪ nɪ:

«Baŋa-Wɛ wó dɪ Dɪ nɔɔna sarɪya.»

³¹ Kɔ nan wó ta tiini kɔ yɪ lɛɛrɔ dɪ wɔlɔ na kɪ o cɔgɪ yɪ Nwɪa Tu Baŋa-Wɛ jɪŋa zɔ-o sɪ Dɪ pa o na cam tɪn.

³² Nan guli-na abam deɛn na de yigɔ á na Wɛ pooni dɪm cɪga cɪga yɪ á yaarɪ zanzan te tɪn.

Cam dım nan wu wanı abam á na vögtı pu-dıa tın ıwaanı.

³³ Maıa kadoı nı ba yanı ba twı abam yı ba beesi abam non-köçö yigə nı. Maıa kadoı nı dı, á yanı á se sı á tögtı á wəli balı dı na ne abam yaara yam doı tın,

³⁴ kú pe á tögtı á na yaara dı balı na wu pına digə nı tın. Nöçna maa yanı ba vrı abam wənu yı á cım dı wupolo, beıwaanı á ye nı á maıı á jıgtı kulı na tiini kú lana kú dwe, yı kú ta wu abam tee nı sı kú taa ve maıa kalı na ba ti tın.

³⁵ Á yı yagı á na jıgtı baarı te tın, sı kú pa á na nyöçrı zanzan We tee nı.

³⁶ Á nan maıı sı á taá jıgtı pu-dıa, sı á taá ma kı We wubıa na lagı te tın, sı á daarı á jıı wo-laaru tıv Dı na goni ni sı Dı pa abam tın.

³⁷ Kú nan pıpı We tıç kım wı kú wı: «Kú daarı fıın mı sı wıv na lagı o ba tın laan ba.

O bá daanı.

³⁸ Wıv maama na jıgtı cıga amı Baıa-We tee nı tın mı yı wıv na kı o wu-dıvı dı amı tın,

oó na ıwıa cıga cıga.

O nan na jıı kwaga,

amı bá ta jıgtı wupolo dıd-o.»

³⁹ Dıbam nan daı balı na jıı kwaga yı ba ga ıwıa We tee nı tın. Dı yı balı na kı dı wu-dıvı dı We yı dı wı na ıwıa Dı tee nı tın mı.

11

Wu-dıvı kəm dı We na yı te tın

¹ Nmu na jigi wu-didba di We, ku kuri mu n ye lanyirani ni nmu wu suni n na wænu tilu n na tɔni tin. Ku kuri mu n ta n jigi ciga ni wænu tilu n na ba nai di n yiæ tin suni ti wura.

² Nɔɔna balu na de We cwæjæ faɲa faɲa tin, ku yi ba na ki ba wu-didba di We tin ɲwaanɪ mu pe ba yiri zaɲi.

³ Ku yi dɪbam di na ki di wu-didba di We tin ɲwaanɪ mu pai di lwarɪ ni, We me DI ni-taanɪ mu DI ki lugu baɲa di weyuu maama. Kuntu mu di se ni We kwe wænu tilu na ba nai di yiæ tin mu DI ma ki tilu di na wai di nai di yiæ tin.

⁴ Abeli deen na jigi wu-didba di We tin ɲwaanɪ mu pe o kaanɪm diɪm ja kuri di dwæni Kayin nyɪm diɪm. O wu-didba kam mu pe We wi, o yi ciga tu, We na se o peera yam tin ɲwaanɪ. O daa tære yi o wu-didba kam ɲwaanɪ nan pai o taanɪ ta wura.

⁵ Enoki di na jigi wu-didba di We tin ɲwaanɪ mu pe DI kwe-o DI ja DI di DI soɲɔ, yi tɔni wu jaan-o. We na kwe-o kuntu tin, nɔɔn-nɔɔnu daa wu ne o je. Ku nan na wu loori kuntu tin, ku maɲi ku ta We tɔnɔ kum wɔni ku wi, o poli We wu.

⁶ Nɔɔnu nan na ba jigi wu-didba di We, o ba wani o pa We wu poli. Wulu maama na twe We tin, ku fin mu si kuntu tu taa jigi wu-didba o se ni We suni DI wura yi DI ki balu na lagi si ba yi DI te tin lanyirani.

⁷ Nowe di deen na jigi wu-didba di We tin mu pe o se DI ni. We deen tagi did-o kulɔ na lagi ku ba ku ki yi nabiinæ yiæ ta wu ne-ku tin. O ma se We ni yi o pa naboro kamunu, yi o di o soɲɔ

tiinə zɔ kɔ wɔ, yɪ Wɛ pa ba lu na-fara bam. O kəm dɪm kɔntɔ ma brɪ nɪ lɔgɔ baŋa nɔɔna balɔ na wɔ sɛ Wɛ ni tɪn ba jɪgɪ bɔra. Wɛ ma pa o na cɪga Dɪ tee nɪ o na kɪ o wɔ-dɪdɔba dɪ Wɛ tɪn ŋwaanɪ.

⁸ Abraham dɛɛn na jɪgɪ wɔ-dɪdɔba dɪ Wɛ tɪn mu pɛ o nuŋɪ o tɪtɪ tɪv kɔm nɪ, o vu jɛgə kalɔ Wɛ na goni ni nɪ Dɪ wɔ pa-o sɪ o dwi tiinə taa te tɪn. Wɛ na bɛŋ-o nɪ o nuŋɪ kɔntɔ tɪn, o sɪnɪ o sɛ o maa ve, yɪ o maŋɪ o yəri je sɪm o na ve tɪn.

⁹ O na jɪgɪ wɔ-dɪdɔba dɪ Wɛ tɪn ŋwaanɪ mu pɛ o vu o zɔvɪ tɪv kɔm Wɛ ya na maŋɪ Dɪ go ni sɪ Dɪ wɔ pa-o tɪn wɔnɪ nɪ vərə te. O dɛɛn zɔvɪ vwe wɔnɪ mu. Yizakɪ dɪ Zakɔbɪ balɔ Wɛ na goni Dɪ ni dɪm kɔntɔ dɪ ba dɪ tɪn dɪ zɔvɪ vwə wɔnɪ mu.

¹⁰ Kɔ brɪ nɪ Abraham dɛɛn cəgɪ sɪ o zɔ tɪv kɔlɔ kuri na fɔgɪ kɔ cwi lanyɪranɪ tɪn mu. Kɔ yɪ Wɛ tɪtɪ mu bɛgɪ kɔ kuri, yɪ dɪntɔ mu yɪ kɔ lwarɔ.

¹¹ Abraham kaanɪ Sara dɛɛn yɪ ka-dɔgɔ mu yɪ o kɛ lɔra. Dɪ kɔntɔ dɪ, o na jɪgɪ wɔ-dɪdɔba dɪ Wɛ tɪn mu pɛ o sɛ nɪ Wɛ bá kwanɪ Dɪ ni dɪm Dɪ na goni tɪn yɪ o wanɪ o lɔ bu.

¹² Kɔntɔ, kɔ zɪgɪ nɔn-dɔba kalɔ na yɪ Abraham yɪ o tiini o kwɪn zanzan tɪn yɪra nɪ mu Wɛ pɛ o lɔ dwi tiinə kɔgɔ kɔgɔ, nɪ calɛwɪ na dagɪ weyuu nɪ naa nɪntɔ nɪ kasɔlɔ-wɪa na dagɪ yɪ kɔ warɪ kɔ ga te tɪn.

¹³ Nɔɔna balɔ dɛɛn na kɪ ba wɔ-dɪdɔba dɪ Wɛ kɔntɔ tɪn nan tɪgɪ yɪ ba wɔ nɛ wəənu tɪlɔ Wɛ na goni ni sɪ Dɪ pa-ba tɪn. Ba dɛɛn maŋɪ ba maanɪ nɪ wəənu tɪm dɛ wɔ daanɪ yɪ tɪ laan ba, yɪ ba nan ya ta jɪgɪ wɔpolo kɔ ŋwaanɪ. Ba ma ta jaja nɪ ba yɪ vərə mu, ba kugu je təri lɔgɔ baŋa nɪ.

14 Balu maama na te kuntu donɗi tɨn bri ni ba daa ta jigi tɨna, si baá na tɨv kulɨ na wú ta yi ba kugu je tɨn mu.

15 Ba daa ba jigi tɨv kulɨ ba na nunji ku wɔni tɨn wɔbɔɲa ba yuu ni. Ba ya na jigi ku wɔbɔɲa, ba ya wú wanɨ ba na cwəŋə si ba joori.

16 Ku nan na yi te tɨn, ba wɔbɔɲa tiini ya zu tɨv kulɨ na lana ku ja gaali tɨn. Kuntu mu yi We titi sɔŋo kum. Ku ma pa Baɲa-We jigi wɔpolo di ba na bə-DI ni ba Tu We tɨn. DI nan maɲi DI jigi tɨv kulɨ DI na ti ku yigə si DI pa-ba tɨn.

17-18 Ku yi Abraham na ki o wɔ-dɨɗɗa di We te tɨn mu pɛ o dɛɛn sɛ o kwe o bu Yizaki si o ma kaani Baɲa-We maɲa kam DI na maɲ-o si DI nii tɨn. We nan maɲi DI go ni DI pa-o ni: «Kú zigi Yizaki yira ni mu si n dwi tiinə ma puli.» Di kuntu di, o dɛɛn ta sɛ si o ya ma o bu-dɗa kam o kaani We, ni We na bri-o te tɨn.

19 O dɛɛn jigi ciga ni We wú wanɨ DI bi Yizaki DI pa o yagi tɔɔni. Ku nan na sunɨ ku ki te tɨn nyi di DI bi-o tɔɔni wɔni mu.

20 Yizaki di na jigi wɔ-dɨɗɗa di We tɨn mu pɛ o sɔɔli We o pa o biə Zakɔbi di Ezayu wəənu tɨɩ na lagi ti ba ti ki tɨn ŋwaani.

21 Zakɔbi di na tu o ga fiɨn si o ti tɨn, o na jigi wɔ-dɨɗɗa di We tɨn mu pɛ o sɔɔli We o pa o bu Zuzɛfu biə bam maama bale. O dɛɛn ma zi o nacəgə o zaɲi yi o zuli We.

22 Zuzɛfu di maɲa na twe si o ti tɨn, o na jigi wɔ-dɨɗɗa di We tɨn mu pɛ o ta di Yisɨrayɛli tiinə bam ni baá nunji Ezipi tɨv ni. O ma pa-ba ni ni, ba na ma nunə, si ba guri o kwi sɨm Ezipi ni ba ja vu ba titi tɨv.

²³ Moyisi ko di o nu di deen na jigi wu-didba di We tun mu pe ba kwe-o ba sēgi canɪ sɪtɔ ba na lɔg-o maɲa kalɔ tɪn. Ba ma na ni bu wɔm yi bu-laa, yi ba wɔ kwari fɔɔni si ba vin pa-faru wɔm ni.

²⁴ Moyisi deen na ki nɔɔnɔ tɪn, ku yi o na jigi wu-didba di We tun ηwaanɪ mu pe o wɔ se si ba taa bə-o ni Pa-faru wɔm buko bu.

²⁵ O deen maa buɲi ni, o na tɔgi di We nɔɔna bam o na yaara, kú ta garɪ o na yagi We cwəɲə yi o daari o di ywəəni dilɔ na bá daani tɪn.

²⁶ O nan buɲi ni, nɔɔna na goon-o ni ba na wú gooni Kriɪi wɔm We na lagi Di tɔɲi tɪn, ku garɪ o na ne jijiguru zanzan Ezipi ni, beɲwaanɪ o wɔbuɲa deen tigi pɛeri dilɔ o na wú ba o jɔɲi We tee ni tɪn baɲa ni mu.

²⁷ Moyisi na jigi wu-didba di We tun ηwaanɪ mu pe o nunɲi Ezipi ni yi o wɔ kwari pa-faru wɔm ban-zɔɲɔ kɔm. O maa jigi baari yi o wɔ se si o joori kwaga, beɲwaanɪ o ye ni We dilɔ na ba nau di yiə tɪn wɔ o yigə ni.

²⁸ O na jigi wu-didba di We tun mu pe o pa Yisɪrayeli tiinə bam di Pakɪ candiə ba sam ni. O ma pa ba ki jana ba misi ba di sɪm niə ni, si tɔɔni maleka kalɔ na wú ba si ka gu bəkəri-kwɪn sɪm maama tɪn daa yi ki ba titi biə bam kulɔkulɔ.

²⁹ Yisɪrayeli tiinə bam na ki ba wu-didba di We tun mu pe ninu kulɔ ba na bæi ni Bu-sɪɲa tɪn na bam pɔɔri bile ba daari ti-kura, yi Yisɪrayeli tiinə bam tɔgi da ba bɛ. Ezipi tiinə bam na kwaanɪ si ba tɔgi ba kwaga ba bɛ tɪn, na bam ma joori ba tɔ ba naagi daani, yi ku pa ba maama li na ba ti.

30 Wε nɔɔna bam na jigi wɔ-dɪdɔa dɪ Wε tɪn mu pε ba vu ba kaagi Zeriko tɪv kɔm da yarpe, yi kɔ kɔbri sɪm laan tɔ tɪga nɪ.

31 Kɔ nan daa ta na yi Rahabi wɔlɔ ya na yi ka-boro yi o zɔvri Zeriko nɪ tɪn, o na ki o wɔ-dɪdɔa dɪ Wε tɪn mu pε o dɛɛn jeeri Yisurayeli nɔɔna balɔ na ve sɪ ba daanɪ tɪv kɔm ba nii tɪn lanyiranɪ. Kuntɔ ŋwaanɪ mu pε ba wɔ gu-o ba wɛli dɪ balɔ na vɪn Wε tɪn.

32 Amɔ ya jigi taanɪ zanzan sɪ a ta a wɛli da, yi pwɛlɛ daa tɛrɛ sɪ a ŋɔɔnɪ nɔɔna badaara taanɪ a wɛli da. Amɔ ya wɔ manɪ Zidɔɔn dɪ Baraki dɪ Samsɔn dɪ Zefite dɪ Davidi dɪ Samɔweli dɪ faɲa faɲa Wε nijɔŋnɛ bam maama na yi te tɪn.

33 Bantɔ maama dɛɛn jigi wɔ-dɪdɔa mu dɪ Wε, yi ba magɪ jara ba wantɪ tɪnɪ zanzan. Ba ma kwɛri ba ki kulɔ na yi cɪga tɪn, yi ba daari ba jɔni kulɔ Wε na goni ni sɪ Dɪ pa-ba tɪn. Ba ma pa nywɛɛnu niɛ pu yi tɪ daa wɔ jaanɪ-ba.

34 Ba ma pa min-vɔvɔ dwe yi tɪ daa wɔ di-ba, yi ba wantɪ ba lu nɔɔna jɪa nɪ kɔ pa ba daa wɔ gu-ba dɪ sɔ-lwaanɔ. Ba ya bwɛnɛ mu yi ba na dam. Ba ma tiini ba na baari, yi ba magɪ jara ba wantɪ ba zɛli dwi-gɛ tiinɛ balɔ na yi ba dɔna tɪn ba pa ba viiri.

35 Kaana dɪ ma na ba nɔɔna balɔ ya na tɪga tɪn na joori ba bi. Nɔɔna badonnɛ ma wɔ sɛ sɪ ba vri ba tɪtɪ nɔɔna balɔ na jigi-ba ba yaari tɪn jɪɲa nɪ. Ba sɛ sɪ ba tɪ, sɪ ba joori ba bi ba na ŋwɪa kalɔ na lana ka dwe tɪn Wε tee nɪ.

36 Ba ma yáali Wε nɔɔna badaara dɪ ba na mwanɪ-ba yi ba daari ba magɪ-ba te tɪn. Ba ma

vɔ nɔɔna badonnə dɪ capɔnnɔ yɪ ba kɪ-ba pɪna digə nɪ.

³⁷ Ba ma dɔlɪ ba badonnə dɪ kandwa ba gɔ. Ba ma sɪrɪ badaara yɪra kuni bɪle. Ba ma kwe sɔ-lwaanɔ ba ma gɔ ba badonnə.

Wɛ nɔɔna badonnə maa beerə jəgə maama, yɪ ba zɔ peeni dɪ bɔnɪ tankwaalɔ yɪranɪ. Zɔrɪ dɪ cam ma jɪgɪ-ba, yɪ nɔɔna dɪ bɛɛsɪ-ba.

³⁸ Wɛ nɔɔna bam dɛɛn beeri kagɔa yuu nɪ dɪ pweeru yum nɪ mɔ, yɪ ba zɔɔrɪ ba tigi pweeru gugwəəru nɪ dɪ bɔɔna wɔnɪ. Lɔgɔ baŋa nan ya wɔ maŋɪ sɪ kɔ taa jɪgɪ nɔn-ŋɔna bam kɔntɔ dwi doŋ.

³⁹ Nɔɔna bam kɔntɔ maama yɪrɪ dɛɛn zaŋɪ ba na kɪ ba wɔ-dɪdɔa dɪ Wɛ tɪn ŋwaanɪ mɔ. Nan dɪ kɔntɔ dɪ, ba wɔ nɛ Wɛ ya na goni ni sɪ Dɪ kɪ-ba lanyɪranɪ te tɪn.

⁴⁰ Wɛ dɛɛn nan bɔŋɪ sɪ Dɪ kɪ kɔlɔ na tiini kɔ lana tɪn mɔ dɪbam ŋwaanɪ, Dɪ na lagɪ sɪ Dɪ pa dɪ maama tɔgɪ daanɪ dɪ ji lanyɪranɪ faɪsɪ Dɪ yigə nɪ tɪn ŋwaanɪ.

12

Wɛ vai dɪ zwe dɪ na yɪ Dɪ biə tɪn ŋwaanɪ mɔ

¹ Dɪbam nan lwarɪ nɪ faŋa faŋa Wɛ nɔn-kɔgɔ kum kɔntɔ ba na brɪ nɪ ba jɪgɪ wɔ-dɪdɔa dɪ Wɛ tɪn gilimi dɪbam ba brɪ cwəŋə. Kɔntɔ ŋwaanɪ, pa-na dɪ yagɪ wo-yɔɔrɔ tɪlɔ maama na cɔ dɪbam tɪ pa dɪ warɪ dɪ tɔgɪ Wɛ lanyɪranɪ tɪn, dɪ lwarɪm dɪlɔ na jɪgɪ dɪbam tɪn, sɪ dɪ daarɪ dɪ kwaanɪ dɪ duri dɪ pu-dɪa cwəŋə kalɔ Wɛ na pɛ dɪbam tɪn wɔnɪ.

² Pa-na dí yóorí dí taá nii Zezi. Wúntu mu pé dúbam puli dí kú dí wú-dídúba dí Wé, yí o ta wó pa dí taá jígí wú-dídúba dí Wé sí kú vú kú yí gurim. O deen ma vó pu-díá yí o yaari o tí túbun-dagara baɗa ní. O wú kwarí cavúra sí o tí túbuní díim kúntu dwi, beɗwaaní o ne ní Wé tɨɗi ywæni mu sí DÍ pa-o. O laan ma daari o vú o jəni Baɗa-Wé paari jangonɔ kum jazim ní.

³ Nan buɗi-na á nii Zezi na tiini o vó pu-díá dí nɔn-balwaarú na cul-o yí ba yaar-o te tɨn. Á nan yí zaɗi á ga baari sí á yaɗi Wé cwəɗə tɔgum.

⁴ Abam na yəni á kwaaní sí á jaɗi á cɔgí lwarim dam te tɨn, á wú nɔɔn-nɔɔnu daa ta wú tigi kú ɗwaaní.

⁵ Wé tɔnɔ kum nan jígí taani dílu na wó wanti kú pa abam na baari tɨn, á na yí Wé biə tɨn ɗwaaní. Nan guli-na kú na bri abam te kú wí:

«Amú bu, n Yuutu Wé na vani nmú zwe,
sí n yí zaɗi n kwe-kú n ma n ji kafe.

Wé na kaani-m,
sí n yí pa n wú cɔgí.

⁶ Beɗwaaní Baɗa-Wé na soe balu tɨn mu DÍ yəni DÍ vani ba zwa sí DÍ pa ba kúrisí.

Wúlu maama Wé na jonji sí o taa yí DÍ bu tɨn,
DÍ yəni DÍ ma cam mu DÍ kwe-o.»

⁷ Á na ne yaara, kú yí sí kú ma kwe abam mu. Á na yí Wé biə tɨn mu pai DÍ kwe abam kúntu don. Bu tərə o ko na ba vani o zwe sí o kúrisí.

⁸ Wé nan ya na wú vani abam zwa ní DÍ na kú DÍ biə bam maama te tɨn, kú bri ní abam dai DÍ biə cɨga cɨga mu, á yí bu-tampirə mu.

⁹ Dɪbam kwə bam lɔɡʊ baŋa nɪ tɪn yəni ba vaŋɪ dɪ zwa mu, yɪ dɪ nɪɡɪ-ba. Kʊ nan na yɪ dɪ Ko Wɛ dɪlɔ na te dɪ jwəəru tɪn, kʊ maŋɪ sɪ dɪ tiini dɪ sɛ Dɪ ni, sɪ dɪ laan na ŋwɪa Dɪ tee nɪ.

¹⁰ Dɪ kwə bam lɔɡʊ baŋa nɪ tɪn yəni ba vaŋɪ dɪ zwa bɪna finfɪn yɪranɪ mu, sɪ kʊ maŋɪ dɪ ba wɔbɔŋa na lagɪ te tɪn. Dɪ Ko Wɛ tɪtɪ nan kɪ kʊntʊ sɪ kʊ wɛli dɪbam mu, sɪ dɪ wanɪ dɪ tɔɡɪ dɪ na dɪntʊ wɔ-ponɔ kʊm don.

¹¹ Maŋa kalɔ ba na yəni ba vaŋɪ dɪ zwa tɪn, kʊ yəni kʊ pa dɪ wɔ cɔɡɪ mu yɪ dɪ ba jɪɡɪ wɔpɔlo. Kʊntʊ kwaga nɪ, zwa vaŋɪm dɪm laan wɔ zəni balɔ dɪ na kwe-ba tɪn dɪ pa ba na nyɔɔrɪ, dɪ ba ŋwɪa na tɔɡɪ cɪga yɪ ba jɪɡɪ bɪcarɪ-zuru tɪn.

¹² Kʊntʊ ŋwaanɪ, na-na dam dɪ baarɪ sɪ á taá tɔɡɪ Wɛ cwəŋə.

¹³ Á taá ve cwəŋə kalɔ na yɔɔrɪ tɪn wɔnɪ, sɪ balɔ na ve yɪ ba duə tɪn yɪ saarɪ ba tʊ ba wɛli da, sɪ kʊ wanɪ kʊ pa ba nɛ sɪm je.

Dɪ wɔ maŋɪ sɪ dɪ vɪn Wɛ zaanɪ dɪm

¹⁴ Kwaanɪ-na sɪ á taá zɔɔra, sɪ ywəəni taa wɔ á dɪ nɔɔnɔ maama tɪtarɪ nɪ, sɪ á kwəri á taá jɪɡɪ wɔ-ponɔ Wɛ yɪɡə nɪ, bɛŋwaanɪ nɔɔnɔ na ba jɪɡɪ wɔ-ponɔ, o bá wanɪ o na Yuutu Baŋa-Wɛ.

¹⁵ Fɔɡɪ-na á cɪ á tɪtɪ sɪ nɔɔn-nɔɔnɔ yɪ ga Wɛ zaanɪ dɪm, sɪ nɔɔn-nɔɔnɔ bɪcarɪ yɪ zaŋɪ dɪ jɪ nɪ vɪan na cana te tɪn, sɪ kʊ pa kʊ loŋɪ nɔɔna zanzan sɪ kʊ cɔɡɪ-ba Wɛ cwəŋə kam wɔnɪ.

¹⁶ Á yɪ pa á wɔlɔwɔlɔ tɔɡɪ boorim kikiə, naa o taa gooni wəənu tɪlɔ na yɪ Wɛ nyɪm nɪ Ezayu dɛɛn na yɪ te tɪn. Wɔntʊ yɪɡə tərə dɪ o na yɪ o ko bu-kwɪan tɪn. O kana maa wɔɛ, yɪ o kwe

o nakwium dım o ma ləni o nyaanı wım zıŋa wıdıu o di.

¹⁷ Abam nan maŋı á ye kılı na kı-o kú kwaga seeni tın. O joori o ba o lagı sı o ko wım soolı We o pa-o, o na yı o bu-kwıan tın ıwaanı. O ma kwaanı o loori o ko wım dı yı-na. O ma wı ne cwəŋə, beŋwaanı o daa warı o joori o kwanı o kəm dım.

¹⁸ Abam na twe We te tın dai nıneeni Yısrayeli tiinə bam deen na zıgı piı kılı təŋə nı yı ba yıə na-kı yı ba kwəri ba wai ba dwe-kı dı ba jıa te tın. Min-fəro dı lim deen mı wıra, dıa ma mumunə kú yuu nı.

¹⁹ Ba ma ni nabəno wım dı kwərə na ıoonı. Balı na ni kwərə kam kuntu tın ma loori sı ka daa yı ıoonı ka wəli da,

²⁰ beŋwaanı ka na maŋı ka kaanı-ba te tın tiini kú dana kú pa-ba, dı ka na tagı dı ba ka wı: «Wılb maama na dwe piı kım tın, kú zı na yı varım mı dı, sı á dıl-o dı kandwa á gı.»

²¹ Wəenu tılb ba na ne tın ma tiini kú soori ba yıra, yı Moyisi tıti ta o wı: «Fıbıni tiini dı zı-nı yı a yıra saı.»

²² Kú nan dai kuntu abam tee nı. Abam laan twe piı kılı yıri na yı Siyon tın mı. Kú maa yı Nwıa Tu Baŋa-We tı-kamunu Zeruzalem kılı na wı We-səŋo nı tın. We malesı kəgo kəgo ma jeeri daanı jəgə kam kuntu nı.

²³ Abam nan tu á wəli We kəgo kım wıni mı. Kú yı Dı bu-kwın sım kəgo kım ba yıra na pıpıni ya tıji We-səŋo tıno kım wıni tın candıə mı. Kú yı We dılb na wı di nabiinə maama sarıya tın te mı á tu á yı. Kú maa yı balı na ne cıga Dı yigə nı yı Dı laan pa ba bıcara fıgı

ya kwe fasti tun jwæru tum na wu me tun mu á yiä.

²⁴ Ku nan yi Zezi wulw We na de o nwaani DI go DI ni-duburi dum tun te mu á yiä. Ku yi Zezi jana kam nwaani mu pe á fogi di We. O jana kam nan bri dibam wono kulw na lana ku dwe kulw Abeli jana kam na bri tun.

²⁵ A taá ye si á yi zani á vin taani dum Zezi na njoni di abam tun. Nwona balw deen na vin wulw na bri-ba We kwæra lugu banja ni tun, ba wu lugi cam woni. Dibam di nan na vin Zezi, o na wu We-sone ni yi o njoni di dibam tun, dí wó wani dí lu na?

²⁶ Fanja fanja tun, We kwæra deen pe tiga banja sisiji, yi DI laan go DI ni DI wi:

«Amu daa ta wó joori a pa tiga banja sisiji bidwi, yi ku dai kantw yirani,

ku laan wó weli di weyuu maama mu.»

²⁷ We na tagi DI wi, DI ta wó joori DI ki kuntu don bidwi tun, ku bri ni wænu tilw DI na ki tun mu DI laan lagi DI sisiji-ti DI li ti ziga je ni, si ti daa yi taa wura. Wænu tilw na bá wani ti sisiji tun yirani laan mu wó daari.

²⁸ We nan pe dí togi dí di paari dilw na bá wani di sisiji si di cogi tun mu. Kuntu nwaani dí wó ki We le, yi dí daari dí pa-DI zulæ yalw na togi DI wobunja tun, si dí tuni dí pa-DI, si dí taá kwari-DI lanyirani,

²⁹ benwaani dibam Tu We nyi di min-foro mu, yi di di wænu tilw maama na ba togi DI wobunja tun.

13

Dí na wó kɪ te sɪ kɔ poli Wɛ wɔ tɪn

¹ Yɪ zaŋɪ á yagɪ da-sono á na yɪ da-ko-biə Zezi ŋwaanɪ tɪn.

² Taá ye-na sɪ á taá kɪ vərə voro. Nɔɔna badonnə dɛɛn na kɪ kɔntɔ tɪn, kɔ pɛ ba jeeri Wɛ malesɪ mɔ ba sam nɪ, yɪ ba wɔ lwarɪ ba na yɪ balɔ tɪn.

³ Guli-na balɔ na wɔ pɪna digə nɪ tɪn woŋo, nɪɛɛnɪ abam dɪ toɔɪ á wɔ pɪna digə nɪ mɔ te, sɪ á zəni-ba. Guli-na balɔ nɔɔna na bɛɛsɪ-ba tɪn dɪ woŋo, nɪɛɛnɪ abam dɪ toɔɪ á yaari mɔ te.

⁴ Baarɔ dɪ o kaanɪ maama maŋɪ sɪ ba taa zɔvri daanɪ mɔ dɪ sono dɪ zulə. Barɔ wɔm dɪ kaanɪ wɔm maama maŋɪ sɪ ba taa jɪɔɪ cɪga mɔ da-tee nɪ. Wɛ nan wó dɪ balɔ maama na kɪ wo-zɔɔna dɪ boorim kikiə tɪn sariya.

⁵ Á yɪ pa á ŋwɪa taa toɔɪ səbu-lagɪ. Taá jɪɔɪ-na wɔpolo dɪ á na jɪɔɪ kulɔ tɪn. Bɛŋwaanɪ Wɛ maŋɪ Dɪ ta Dɪ wɪ:

«Amɔ bá fɔɔɪ a yagɪ abam maŋa dɪ maŋa.»

⁶ Kɔntɔ ŋwaanɪ dɪbam wó ta jɪɔɪ baari sɪ dí taá wɪ:

«Baŋa-Wɛ mɔ yɪ dí zənnu,

dí bá ta kwarɪ fɔvni.

Nɔɔn-nɔɔnɔ bá wanɪ o kɪ dɪbam kulɔkulɔ.»

⁷ Taá guli-na nɔɔna balɔ na yɪ á yigə tiinə yɪ ba dɛɛn toɔɪ Wɛ kwərə kam ba bri abam tɪn woŋo. Maanɪ-na á nii ba ŋwɪa dɛɛn na yɪ te sɪ kɔ vu kɔ yɪ ba tɔvni tɪn, sɪ á daari á lwəni ba na kɪ ba wɔ-dɪdɔa dɪ Zezi te tɪn.

⁸ Maŋa maama Zezi Krisi yɪ nɪ o na maŋɪ o yɪ te tɪn mɔ, diin dɪ zɪm maama sɪ kɔ taa ve maŋa kalɔ na ba ti tɪn.

⁹ Yɪ pa-na nɔɔna ma zaasɪm-ge ba ganɪ abam dɪ wænu dwi tɛri tɛri sɪ kɔ pa á ywɛri Wɛ cwɛŋɔ nɪ. Kɔ yɪ Wɛ zaanɪ dɪm ɲwaanɪ mɔ paɪ dí na baari Wɛ cwɛŋɔ kam wɔnɪ, sɪ kɔ dai wɔdiiru culim ɲwaanɪ. Balɔ na tɔɣɪ wɔdiiru culim cwɛŋɔ tɪn nan wɔ nɛ zɛnɔ kɔ ɲwaanɪ.

¹⁰ Zezi Krisi na kwe o titɪ o ma kaanɪ Baɲa-Wɛ dɪbam ɲwaanɪ te tɪn dai kaanɪm dɪlɔ doɲ nɔɔna na wú di dɪ nwana yam tɪn. Balɔ na tɔɲɪ Wɛ vwe dɪm wɔnɪ ba pa-Dɪ tɪn, ba ba jɣɪ cwɛŋɔ sɪ ba twɛri kaanɪm dɪm kɔntɔ wænu ba di.

¹¹ Kɔ na kɪ te tɪn, Wɛ kaanɪm yuutu wɔm yɛni o gɔ vara mɔ, yɪ o ja ba jana kam o zɔ Wɛ-di-laa kɔm wɔ o ma saari nɔɔna bam lwarɪm. Kɔ daari vara bam titɪ, baá ja nunɪ tɪv kɔm daa mɔ ba zwe maama.

¹² Zezi tɔbɪ dɪm dɪ nan de kɔntɔ doɲ mɔ. O yaari mɔ o tɪ tɪv kɔm daa nɪ, yɪ o ma o titɪ jana kam o saari nɔɔna bam lwarɪm.

¹³ Kɔntɔ ɲwaanɪ, pa-na dí nunɪ dí vu o te tɪv kɔm daa nɪ, sɪ dí tɔɣɪ dí sɛ o goonɔ yam doɲ.

¹⁴ Bɛɲwaanɪ, lɔgɔ baɲa yo seeni dɪbam ba jɣɪ tɪv kɔlɔ na wú ta yɪ dí kugu je maɲa maama tɪn, dí nan tɪnɪ tɪv kɔlɔ na lagɪ kɔ ba tɪn mɔ.

¹⁵ Pa-na dí tɔɣɪ Zezi ɲwaanɪ dí taá zuli Wɛ maɲa maama. Kɔntɔ mɔ yɪ kɔlɔ dí na wú kwe dí ma kaanɪ-Dɪ tɪn. Dí ni-taanɪ na brɪ Wɛ dam te tɪn mɔ yɪ pɛera yalɔ dí na wú pa-Dɪ tɪn.

¹⁶ Á yɪ swe sɪ á taá kɪ kɛm-laaru, sɪ á daari á taá zɛni daanɪ, sɪ kɔntɔ mɔ yɪ kaanɪm dɪlɔ na poli Wɛ wɔ tɪn.

¹⁷ Taá nɣɪ-na á yigɔ tiinɔ, sɪ á daari á taá sɛ ba ni, sɪ bantɔ mɔ nii abam na wú ta ɲwɪ dɪ Wɛ

te tun baŋa ni, yi baá ba ba zıgı We yigə ni sı ba brı ba na tıŋı kulu abam ŋwaanı tın. Nan taá nıgı-ba sı ba wanı ba tıŋı dı wupolo. Ku na dai kuntu, kú pa ba wu cəgı, yi ku daa bá ta jıgı zənə ku pa abam.

¹⁸ Taá loori-na We á pa dıbam. Dıbam ye dí bıcara ni, ni dí wu kı kulu na yi baloro tun, yi dí lagı sı dí taá kı kulu na lana tın mu maŋa maama.

¹⁹ Amu nan tiini a loori abam sı á taá warı We á pa-nı, sı ku pa a na cwəŋə a joori abam te lele.

²⁰ Wu-zuru Tu Baŋa-We mu bi dí Yuutu Zezi Dı pa o yagı tıbıni, yi Dı pa o yi nayır-ŋum cıga cıga, sı o taa nii dıbam balu na nyı dı o peeni te tun baŋa ni, dı o na tıgı dıbam ŋwaanı tın. We ma da o jana kam ŋwaanı Dı go ni dılu na wó ta wura sı ku taa ve maŋa kalu na ba ti tın.

²¹ We wó zəni abam sı á wanı á kı wo-laaru tılu maama na təgı Dı wubıŋa tın, yi Dı wó təgı Zezi Krisi ŋwaanı Dı kwe dıbam ni ku na wó poli Dı wu te tın.

Zezi mu maŋı dı zulə sı ku taa ve maŋa kalu na ba ti tın. Amina.

²² A ko-biə-ba, a loori abam sı á zuri á yıra á cəgı amu na pıpıni kulu sı a ma pa á na baaru tın. Amu na pıpıni taanı dılu tın nan ba dwara.

²³ Amu lagı sı a pa abam lwarı ni ba yagı dí ko-bu Timoti yi o nuŋı pına digə ni. O nan na tu amu te lıla, a laan wó pa dí təgı daanı dí ba dí na abam.

²⁴ Joonı-na á yigə tiinə bam dı We noona bam maama á pa dıbam. Yitali tiinə bam dı joonı abam.

²⁵ We wó pa abam maama yu-yoŋo.

Wε Τονο δι kasum

Kasem (Kassem): Wε Τονο δι kasum New Testament

copyright © 1997 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Kasem)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source files dated 29 Jan 2022

993cfae5-b100-5981-87e7-5a648d773cb9